

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

НАЦИОНАЛНА КРЪГЛА МАСА

по инициатива на заместник-председателя на Народното събрание Мая Манолова с участието на представители на неправителствени и граждански организации за промени в изборните правила

На 18 юни 2013 г., вторник, се проведе Национална кръгла маса по инициатива на заместник-председателя на Народното събрание Мая Манолова с участието на представители на неправителствени и граждански организации за промени в изборните правила.

Националната кръгла маса беше открита в 10,10 ч.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Уважаеми дами и господа, здравейте на всички! Огромно благодаря, че се отзовахте на поканата ми за днешната публична среща, с която да поставим началото на дискусията за промяна в изборните правила. Огромни са очакванията на хората най-сетне да бъдат изработени такива изборни правила, които да осигурят честни избори; правила, които да гарантират участието на гражданите в политическия процес; правила, които да не демотивират хората, а да ги ангажират за участие и за гласуване в изборите. Само чрез активното гражданско участие институциите ще имат истинска легитимност и истинска подкрепа от българския народ.

Предлагам Ви този път, уважаеми дами и господа, не просто да наблюдавате промените в изборното законодателство, а да се

включите активно в изработването на новия Изборен кодекс. Предлагам Ви да направим промените заедно, в прозрачен и открит за хората и за медиите процес, в който ще работим заедно и народните представители, и представителите на гражданското общество, защото каузата за осигуряване на честни избори е кауза на гражданските организации и движения, но също така е и кауза на демократичните политически партии.

Моля за извинение всички неправителствени организации, всички граждани, които заради спешното насрочване на днешната среща не можах да се организират и да участват днес тук, особено тези, които са извън столицата, като искам да поясня, че днешната среща е само първата стъпка. Дискусията за промените в изборните правила започва сега, така че всички, които имат мнение, позиция, ще могат да се включат в следващия етап.

Разбира се, Парламентът ще създаде специална парламентарна комисия за изработване на новите изборни правила. Аз обещавам, че ще бъда гарант на заседанията на тази комисия активно да участвате Вие – представителите на гражданското общество, като имате възможност не просто да наблюдавате, а да участвате с конкретни предложения, с позиции, с идеи, които в крайна сметка да бъдат отразени и чрез гласуването в пленарната зала.

Тези, които нямат възможност да участват във всички срещи, ще могат да заявят своите позиции на специален имейл, който е обявен на интернет страницата на Народното събрание – izboren_kodeks@parliament.bg.

Преди да Ви дам думата за мнения и позиции за промените в изборните правила, искам с няколко думи да представя в най-едри щрихи идеите на политическата партия, която представлявам, за промените в Изборния кодекс. Ще го направя наистина схематично, за да не предреждам и по никакъв начин да не влияя на предстоящата дискусия.

Нашите намерения са да предложим, разбира се, след обсъждане и с гражданското общество, въвеждането на машинно гласуване. По този начин ще се обезсмислят казуси като „Костинброд”, ще стане безсмислено напечатването на фалшиви бюлетини, купуването на цели изборни комисии и подмяната на чували с изборни книжа.

Ще предложим да бъде максимално облекчен режимът за регистрация и за избор на независими народни представители. Ще предложим друг начин на структуриране и на работа на изборната администрация, и специално на Централната изборителна комисия, така че в нейния състав да преобладава експертността и дейността ѝ да бъде изцяло публична и прозрачна за българските граждани.

Други мерки, които са необходими, са свързани с изборителните списъци, с тяхното прочистване от мъртви души, с въвеждането на ясни правила за предизборната кампания, включително и за медийно отразяване, което да даде възможност на всички участници в изборния процес да бъдат представени и гражданите да могат да направят истински информиран избор. За да се даде възможност на хората да определят и състава на бъдещия Парламент, ще предложим за обсъждане и темата за преференциалното гласуване. Това е накратко.

Не искам да иземам водещите функции по представяне на конкретни предложения, така че Ви предлагам да се включите в дискусиата, като ще моля всеки, освен да си включва микрофона, да се представя, за да може всичко, което кажете, да бъде отразено в стенографския протокол и да послужи за основа на работата по изработването на изборните правила. Благодаря, че ме изслушахте.

Заповядайте.

АНГЕЛ СЛАВЧЕВ (Движение за граждански контрол): Добър ден на всички! Имаме предложения към всички Вас и към Вас, госпожо Манолова.

По повод инициативата на госпожа Мая Манолова за провеждане на кръгла маса, на която да бъдат обсъдени основните промени в Изборния кодекс с участието на граждански организации и движения, имаме някои предварителни процедурни предложения.

Инициираната от заместник-председателя на Народното събрание госпожа Мая Манолова Национална кръгла маса за обсъждане на идеи на граждански организации за промени в Изборния кодекс да бъде стенографирана, записана, стенограмите и видеозаписът да бъдат качени на сайта на Народното събрание. Това – първо.

Второ, да бъдат поети гласни, ако е необходимо, и писмени гаранции от инициатора на кръглата маса, че членовете на кръглата маса от страна на парламентарно представените партии, както и на всички народни представители от парламентарните групи, които се обявиха в общественото пространство за промени в Изборния кодекс, ще съдействат, работят съвместно и ще настояват за изработване на нов Изборен кодекс с участието на гражданските организации в рамките на това Народно събрание.

Да бъде създадена контактна листа с име, електронен адрес и организация, както и парламентарна група на присъстващите партии.

Да бъдат изложени предложения за изработване на проект на правилник за работа на създадената кръгла маса в рамките на настоящата среща.

Нашите предложения, които желаем да бъдат включени към проекта за този правилник, са следните:

Към състава на кръглата маса да бъде призован като почетен член без право на глас омбудсманът на Република България, първо.

Второ, към състава на кръглата маса да бъдат призовани като почетни членове без право на глас двама бивши конституционни

съдии. Изборът на поне един от конституционните съдии да бъде право на гражданската квота.

Решенията на кръглата маса да се вземат с мнозинство от две трети.

Дневният ред на заседанията да бъде гласуван на предишно заседание и да бъде публикуван на сайта на Народното събрание най-малко три дни преди заседанието.

Да бъде гласуван заместник-председател на кръглата маса от гражданската квота, който при невъзможност на председателя да присъства на заседанието да бъде заместен от него.

Протоколите от всички заседания да бъдат качени на сайта на Народното събрание. Всички заседания да бъдат онлайн излъчвани на сайта на Народното събрание.

Да бъде организирана разяснителна кампания по медиите относно конкретните предложения по промени в Изборния кодекс, съгласувана и с участието на членовете на гражданската квота.

Последно, заседанията да се провеждат минимум веднъж седмично – в точно определен ден и час, както и да не бъдат отлагани по повод годишни отпуски. Благодаря Ви.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Част от предложенията на господин Славчев вече са факт – води се стенографски протокол, има запис, който естествено и според правилата, които прие Парламентът, ще бъде качен на интернет страницата на Народното събрание. Осигурили сме онлайн излъчване.

Всъщност идеята е и заседанията на парламентарните комисии в този Парламент, по решение на комисията, да се излъчват онлайн, а по отношение на Комисията за взаимодействие с гражданското общество – задължително всичко ще се излъчва онлайн, всички стенограми ще бъдат публикувани своевременно на страницата на Народното събрание.

Тъй като е необходимо работата на този неправителствен форум да бъде съобразена и с процедурите, по които работи Народното събрание, в своето въстъпление аз поясних, че парламентарната форма на изработване на важни законопроекти е чрез създаването на специална парламентарна комисия – в случая ние ще настояваме тя да бъде на паритетен принцип, от една страна; от друга страна, да работи в условията на публичност и откритост, както сме се събрали днес, за да очертаем най-общо параметрите на предстоящата работа и на предстоящите промени.

Предлагам по някакъв начин хората, които сме се събрали днес тук, да установим легитимни форми и да се включват – участието в тази парламентарна комисия, което може да се случва чрез излъчване на представители на ротационен принцип. Сигурно ще бъде малко неудобно да има работещи заседания в толкова широк и представителен състав, но пък няма невъзможни неща. Ако съставът се редуцира в някакви разумни граници, аз вече заявих, че ще бъда гарант да участвате, да слушате и да вземате отношение по всички важни промени, които ще се правят в изборните правила.

Иначе нищо не пречи неправителствените организации да приемете правила за представителство, включително представителството е свързано и с ръководство. Така че чрез това легитимно представителство и ръководство да се осъществява по-лесно връзката с парламентарната комисия.

Заповядайте.

АНТОН ДИМИТРОВ (Граждански форум „Промяна“):
Госпожо Манолова, благодаря Ви за поканата. Здравейте, колеги! В случая може би е добре да помислим върху това да имаме представителство не само в тази комисия – законодателната, а във всички останали. С нашите колеги – някои от тях са отсреща, сме обсъждали въпроса, че е хубаво да имаме специалисти, които да участват директно в комисиите съобразно своята компетентност –

там, където се чувстват най-добре като специалисти. В този смисъл най-добре е този формат да вземе решение за цялостно участие на гражданското общество в работата на комисията и на Народното събрание.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Може би голяма част от Вас са в течение за начина, по който предприехме промените в парламентарния правилник. Използвам случая и лично да Ви благодаря – на всички тези, които се включихте в изработването на новите правила, по които ще работи Парламентът. Мога да кажа, че 90% от предложенията, които направихте, бяха отразени в новия Правилник за организацията и дейността на Четиридесет и второто Народно събрание.

Едно от исканията на гражданските организации беше за осигуряване на достъп и реално участие на гражданското общество в заседанията на парламентарните комисии. За тази цел, освен новите процедурни правила с достатъчно рано обявяване на дневния ред, задължително обявяване на интернет страницата на Народното събрание, задължителни покани на заинтересованите организации по въпросната тема, задължително публикуване на интернет страницата на всички становища, които са постъпили от граждански организации и от отделни граждани, сме записали и изискването всяка постоянна парламентарна комисия да създаде свой обществен съвет. Идеята е в този обществен съвет да бъдат включени представители на гражданското общество, които са експерти, специалисти в съответната област, за да могат, от една страна, да осъществяват граждански контрол върху дейността на тази комисия; от друга страна, да участват в процеса на вземане на решения чрез своята експертиза и чрез доброто познаване на проблемите на гражданите в съответния сектор. Това е заложено в правилника на Народното събрание. Утре или най-късно вдругиден ще бъдат гласувани постоянните парламентарни комисии и аз, като

заместник-председател на Парламента, ще настоявам едно от първите неща, които да направи всяка комисия – заедно със създаването на свой вътрешен правилник, да предприеме действия за изграждане на тези обществени съвети, за да можете да се включите активно в тях.

Заповядайте.

НАЙДЕН КИРИЛОВ (адвокат, представител на Инициативен комитет за учредяване на Политическа партия „Република Bg“):
Благодаря Ви, госпожо Манолова, за отправената покана.

Моето предложение относно промените в Изборния кодекс е това, което съм споделял и с моите колеги и съмишленици се предшества от едно предложение, което все пак е пряко свързано с организирането на изборния процес. Отнася се до това кой може да участва в политическия процес, в изборите.

Естествено в хода на учредяването на нашата политическа партия възникнаха много въпроси, които се отнасят до Закона за политическите партии.

Мисля, че преди да започнем да обсъждаме Изборния кодекс или редом с него трябва да направим и необходимите предложения за изменение на Закона за политическите партии. Считаме, че настоящата редакция съдържа много текстове, които ограничават конституционното право на сдружаване, така както е визирано в чл. 44 от Конституцията. По този начин партиите не могат да осъществят своето конституционно право да бъдат изразители на интересите на гражданите, така както е оформено в чл. 11 на Конституцията.

В Конституцията се съдържат много малко ограничения относно това какви не трябва да бъдат партиите, какви са негативните предпоставки, за да не бъде регистрирана една партия. Оказва се обаче, че в Закона за политическите партии се добавят

няколко формални неща, няколко формални изисквания, които де факто затрудняват бързото сдружаване на гражданите.

Една от тези предпоставки, една от тези трудности за мен, които вече, бих казал, че сме ги изпитали в хода на учредяването на нашата партия, това са кратките срокове и множеството членска маса, която трябва да бъде натрупана, за да може партията да се регистрира. Говоря за 2500 члена, които да бъдат събрани в рамките на три месеца и да бъдат представени техните имена, единни граждански номера, както и постоянни адреси и подписи в Софийския градски съд, като съд по компетентност. Това най-малкото е и финансовоемко, ако щете, за една новоформираща се партия.

Има и нещо друго – Закона за политическите партии изисква тези 2500 човека да съществуват към момента на подаването на искането за регистрация на партията, но впоследствие няма абсолютно никакъв текст, който да изисква тези членове да съществуват, тоест какво става? Имаме 2500 члена при регистрацията, а след това – нито един.

Отделно, според мен, трябва да бъде поставен въпроса и за това как хората могат да финансират тези политически партии. Това е един много щекотлив въпрос.

Говорим за равнопоставеност, за равни начала, но се оказва, че партиите, които са парламентарно представени или тези, които са прескочили до момента 1-процентовата бариера, са в едно по-привилегировано положение от една нова политическа формация.

И на следващо място един въпрос, който може би не касае толкова Изборния кодекс, не касае толкова формирането на изборите, не касае правенето на избори, но се отнася до политическата дейност и това е проблемът за партийните субсидии.

Според мен трябва да бъдат въведени тези правила в Закона за политическите партии, които да дадат ясни знаци, че политическите

партии трябва да разхождат държавната субсидия само и единствено във връзка с тяхната пряка дейност. Станахме свидетели на дарения, на какви ли не още други действия, които са според мен един вид заобикаляне на закона, като купуване на гласове.

Що се отнася до самия Изборен кодекс, ще бъда кратък, тъй като доста време отнех на аудиторията – касае се на първо място за тези подписи, които се изискват да бъдат събрани като минимум, за да може политическата партия да бъде участник в изборите. Говорим за 7000 подписа на политическите партии.

От статистиката на Централната избирателна комисия се оказва, че тези подписи са без никакво значение, явно става въпрос за манипулация, за събиране на подписи от базата на имена, защото виждате колко партии след това събраха по 1000-1500 гласа, тоест тези, които са били застъпници на тези партии, за да участват в изборите, впоследствие не са ги подкрепили. Оттук идва и един неработещ момент и затова предлагам да се помисли в тази насока. *(Реплики.)*

Господин професоре, аз ще съкратя изказването. Мисля, че това е идеята на кръглата маса – да се изразят мнения. *(Реплики.)*

Съжалявам, ако не Ви харесва моя стил на изказ.

Все пак Ви благодаря за корекцията, ще редуцирам своето изказване.

И на последно място, което желаем, е да се помисли все пак за мажоритарния вот. Това е като предложения.

В писмен вид ще бъде представено това по начин, по който Вие, госпожо Манолова, предложихте. Благодаря Ви за вниманието.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Само едно уточнение – разбира се, че е допустимо свързаните с Изборния кодекс закони да бъдат обсъждани сега. Това във всички случаи е Законът за политическите партии, това е Законът за гражданската регистрация, това е включително Законът за Сметната

палата (виждам тук господин Валери Димитров), в частта, в която Сметната палата е органът, който одитира политическите партии, така че всички други идеи, които имате за промени в свързаното законодателство можете да ги заявявате. Може би и Временната комисия, която ще работи за промени в изборните правила, ще предложи пакет от промени, които да са свързани с цялата нормативна база, която урежда създаването и функционирането на политическите партии, субсидиите, участието в избори, контрола върху това как партиите си харчат парите, гражданската регистрация и така нататък.

За да си улесним след това връзката, моля Ви да се запишете в списъка, на който ще заявите освен имената си, но и имейл адрес или телефон за връзка, за да имаме по-голяма оперативност и да не пропуснем някой при поканите за следващото събиране.

Заповядайте, господин професор.

ПЕТЬО ХАДЖИЕВ („Гражданско сдружение за защита на гражданите“): Преди да се изкажа по същество и кратко, искам да Ви задам един въпрос, чрез Вас към партията, която формира в момента правителство: как е възможно Вашата партия да прави такава абсолютна обществена незрялост и да не може да оцени в какъв политически момент се намира нашата страна?

Ние навлизаме в етапа като общество, когато гражданското общество ще влиза постепенно все по-дълбоко в управлението на страната.

Как е възможно Вие да подразните така гражданското общество, номинирайки за представители в Министерския съвет представители на друга част от мафията – тези, срещу които крещяхме, викахме? Искам да задам въпроса чрез Вас към партията: ние защо ги ручахме жабетата, госпожо Манолова, за да ни набутат Делян Пеевски за шеф на ДАНС ли? (*Оживление, шум в залата.*)

Затова се обръщам към всички. Искам да представя от името на всички една номинация на гражданското общество и на гражданските структури за шеф на ДАНС. Това да бъде Златомир Гинчев Гинчев – неутрална личност, нито е от мафиотските кръгове... *(Шум в залата, ръкопляскания, провиквания: „Браво!“)*

РЕПЛИКА: Да, но това не е темата! Събрали сме се да обсъждаме Изборния кодекс.

ПЕТЬО ХАДЖИЕВ: Аз затова се извиних, че ще направя едно въведение.

Господа, наистина най-важното нещо е да променим Изборния кодекс, за да можем да променим цялата система на упражняване на властта.

Ние искаме да променим Изборния кодекс – защо? За да можем да вкараме гражданското общество във вземането на политически решения с цел да подменим цялостно така наложената политическа система, която не е нито демокрация, която не знам какво е друго. Нека да гледаме на промяната на Изборния кодекс като на първа стъпка към по-нататъшното ни развитие за утвърждаване на гражданското общество. Благодаря Ви за вниманието.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Заповядайте, следващият.

СВЕТОЗАР СЪЕВ (Движение „Орлов мост за промяна“): Аз искам да насоча въпросите Ви конкретно към Изборния кодекс.

Нека първо преди да започнем с конкретните въпроси по текстовете да видим какви основни цели искаме да си поставим с промяната на този Изборен кодекс.

Според мен Изборният кодекс е в основата на съществуващата в момента абсурдност в българската демокрация - по Конституция се водим парламентарна република, а фактически сме министър-председателска. Защо?

Парламентът вместо да контролира, избира и така нататък, Министерския съвет, министър-председателят управляват еднолично държавата, включително управлява и Парламента. Това е един абсолютен парадокс. Това е и причината 23 години нито един Парламент да не е потърсил отговорност за безочието, за грабежите, за безумните действия, които са вършили редица министър-председатели и министерски съвети в България.

Може би това е и нашата основна цел – да променим така структурата на предстоящия Парламент, че повече това да не може да се случва, тоест повече министър-председателят да не може да управлява Парламента, а той да бъде контролиран и управляван от Парламента.

Какво трябва да направим? Аз мисля, че вероятно една от причините за тези дисбаланси, които се наблюдават в тези 23 години, е – първо, желанието на управляващите политически партии Парламентът да става все по-монолитен, все по-малко различни обществени формации и политически партии да участват и ако може да са само две или три, вътре да се договорят и да се разберат, или да си поделят баницата.

В този смисъл в Изборния кодекс са наложени редица ограничения за участие на гражданите, като например парадоксът, че един гражданин може да участва само в своя изборителен район само в една инициативна група при условие, че от този изборителен район се избират примерно осем депутата. Какво значи – аз нямам право да издигна осем депутата като гражданин?

Да не говорим за парадокса, че една политическа партия с депозит от 10 хил. лв. може да издигне 240 депутата във всички изборителни райони, а един инициативен комитет, ако иска да издигне 240 депутата, трябва да плати 240 пъти по 10 хил. лв., което прави безумна сума! (*Ръкопляскания.*)

Един от основните принципи, който трябва да наложим, е това да има пълна равнопоставеност на всички субекти, които участват в изборите, независимо дали са малки или големи партии, инициативни комитети или отделни граждани, които издигат кандидатура.

Другата естествена пречка при формирането на досегашните парламенти е това, че политическите партии редят някакви листи от послушници, ние сме принудени да гласуваме не за конкретно лице, а за някаква политическа партия и виждаме големия парадокс. Например на избора на Пеевски от цялата парламентарна група на БСП, която по принцип не беше съгласна с това, 70% декларираха, че те не мислили, че той е подходящ, но те под натиска на партийната централа гласуваха „за”. Ние не искаме такива депутати в Парламента!

Ние искаме депутати, които имат позиция, трябва да я отстояват. Ние виждаме, че тази система, която се създава от сегашния Избирателен закон създава една послушници, които са податливи на указанията, дадени им от партийните централи, а партийните централи са изключително подкупни и податливи на влияние на олигарси и на други външни фактори. Това като принцип трябва да го заложим, тоест дори когато се издигат партийни кандидати и ние гласуваме за тях, ние трябва да определяме хората с качества, не тези, които са послушни, а тези, в които ние сме сигурни, че имат активна, последователна и ще отстояват истинска гражданска позиция.

Аз мисля, че в тази насока трябва да проведем първо дискусиата: кои ще бъдат основните принципи, основните идеи които искаме да залегнат в новия Изборен кодекс, след което вече можем да конкретизираме и съответните текстове. Ние трябва да видим основните цели!

Аз на тези избори бях ужасен. Аз отивах да гласувам и нямах право на избор. Аз в тези изборни листи не видях нито един човек, за който аз можех да гласувам и да дам своето доверие.

Извинявайте, но мен ме питат: „Добре, защо ти не упражниш гласа си?“, защо 50% от българския народ не е упражнил правото си на избор? На нас не ни бе предоставен избор. Не ни бяха предложени хора, на които ние имаме доверие и за които ние искаме да гласуваме. Ние искаме да има в Парламента точно такива хора – хора с лично мнение.

Да, ще е трудно управлението, но когато Парламентът е разнороден, мозаечен, с различни политически сили вътре, когато има много противопоставяне, тогава не могат да се случват гафове, тогава ще има контрол, тогава ще може да се упражнява обществен контрол върху цялото правителство.

Мисля, че не е без значение и възможността, която трябва да се дискутира, затова един народен представител, след като е избран от хората, ако те преценят, че той вече е негоден да изпълнява тази си функция, той да може да бъде подменен от същите тези хора. Това е една форма на контрол, с която ние ще можем да контролираме тези, които сме изпратили в Парламента. Те ще знаят, че те са зависими не само от политическата партия, която ги е сложила там или от тези, които са ги издигнали, но те са зависими и от тези, които са ги избрали, защото тези, които са ги избрали, ако решат, могат да ги сменят. Благодаря Ви.

ВЛАДИМИР БРЕЗОЕВ: Може ли процедура? Много Ви моля!

Нали ще възприемаме правилата на Народното събрание?

По начина на водене, по начина на вземане на думата – процедура. Трябва да се надвикваме ли?

Сега правим една първа дискусия, в която да се разберем как да работим по новия Изборен кодекс. Не влизаме по същество на въпроса или влизаме по същество. Дайте да се ориентираме.

В момента професионализмът не е изведен на преден план. Може би сега трябва чисто организационно да се разберем, но аз Ви предлагам да ми дадете думата, когато това се прави в някакъв порядък, който трябва да въведете.

Искам първо да Ви покажа нагледно как е разделено българското общество – вижте госпожа Манолова и вижте къде сме всички останали в залата. Това разделение го има и то се възпроизвежда и тук. Дайте да го променим! (*Шум и реплики.*)

И Ви предлагам – първо, госпожо Манолова, поканете всички, които са на неудобни места, да седнат до Вас и да работим в една симбиоза. Да изведем на преден план експертното начало, защото аз например ще Ви докладвам като експерт. (*Представители на гражданското общество заемат места до председателстващия заседанието народния представител Мая Манолова.*)

Ако можем да продължим.

Аз съм взел думата като политолог, като независим експерт. Казвам се Владимир Брезоев, доктор съм по философия. (*Шум в залата.*)

Мога ли да продължа по същество или трябва да изчакам да се въведе някакъв ред? Не съм единственият, който ще иска да вземе думата, затова моля да въведем ред и тогава да вземаме думата и то пак по някакъв ред.

РЕПЛИКИ: Може ли само едно процедурно предложение? Нека да има някакъв регламент за продължителност на изказванията. Иначе се опасявам, че няма да стигне и едно денонощие!

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря и за двете забележки. В тази компания се чувствам по-комфортно. Има още едно място.

РЕПЛИКА: Само едно процедурно предложение с едно изречение: нека за следващата среща предложението ми е да има медиатор, който да организира изказванията, за да могат да бъдат те по-последователни и да няма: „Аз бях преди Вас, Вие – след мен”.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: По отношение на реда на изказванията, имате основание, но по отношение на съдържанието: от първите изказвания, по-голямата част от тях наистина са по същество.

Аз Ви предлагам – нека наистина да направим регламент, който да е в рамките на три или на пет минути за изказване. (*Реплики: „Три!“*.)

Добре, три минути – по Ваше предложение! И може би накрая ще вземем решение какво ще направим с всички идеи, които сме получили.

Моята идея е след като свалим стенограмата, аз заедно с моята сътрудничка да свалим всички предложения, които са направени, да ги обобщим по теми и по групи, да Ви върнем обратно материала и фактически това да представим и на новата парламентарна комисия, която ще работи по промените в изборните правила. Така тя ще може да се ориентира какви са предложенията на гражданското общество по някои въпроси: отиваме ли изцяло към пренаписване на Изборния кодекс, променяме ли основно няколко закона, които са свързани с Изборния кодекс, кои са основните теми, които са на вниманието на народните представители и в комисията, след това и в пленарната зала, за промяна и в какви срокове успяваме всичко това да го облечем в законодателни норми?

Важно е днес, според мен, всички, които искат да вземат отношение, да имат възможност да го направят, за да имаме една обща ориентация какви са очакванията, за какви промени, дали всички са в една посока, дали има взаимоизключващи се, в какви области. Ние се надяваме всичко това да го обобщим и на следващото събиране да вземем по-конкретни решения.

Единственото нарушение, което със сигурност ще е правено, е свързано с реда на даване на думата, защото се вдигат едновременно

ръце от всички страни. Всеки ще има възможност да се изкаже, моля Ви да не го правите.

РЕПЛИКА: Госпожо Манолова, защо не дадете по три минути и всеки седнал по ред да каже това, за което е дошъл. Иначе понахалните винаги ще са преди останалите. Нека да вървим по ред, без значение кой – кой е.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Добре, ще започнем в залата от дясната страна и по ред от началото към края – Вие вдигнахте ръка, заповядайте.

ТАНЯ ЦАНЕВА (Сдружение „Гражданска инициатива за свободни и демократични избори“): Благодаря.

Аз първо няма да се съглася с колегата, който предлагаше политическите партии да имат по-малък членски състав. То затова е политическа партия, за да се е доказала, да я има.

Нещо друго ние искаме да предложим – няколко неща в съвсем съкратен стил.

Ние предлагаме да се промени, и то значително надолу, изискването за брой подписки за независим кандидат. В момента е 3%. Това може да бъде и 1% или колкото прецени Народното събрание. Това ще означава, че може с по-малка подписка, без да е създадена политическа партия, гражданските структури с техни представители да участват реално във властта и съответно, ако спечелят.

Също така ние предлагаме да се възстанови преференциалното гласуване, което беше крачка напред. За съжаление, в Изборния кодекс това вече е елиминирано, когато последният път се промени.

Друго, на което много държим в сдружението и много мои колеги държат на него, това да се създаде постоянна изборна администрация с екип от експерти.

Виждаме, че на сега действащия принцип това не предполага назначаване на знаещи и можещи хора, може би членове на РИК и

СИК, като тук отварям една скоба относно обучението на секционните избирателни комисии. Нека това да се прави в ЦИК с граждански структури, с неправителствени организации, които работят в тази сфера и които знаят и могат да направят съответното обучение.

Предлагаме методиката за мандатността, за определяне на изборните резултати да бъде част от Изборния кодекс, а не поредната държавна тайна. Във връзка с това искаме в Изборния кодекс да се запишат ясни правила относно избора на преброител, реално възможността за участие при въвеждане на данните, а не както е сега, че кодексът разрешава, но „царят дава, пъдарят не дава”. „Информационно обслужване” не допуска наблюдателите до наблюдение на този процес.

Искаме ясно определение в Изборния кодекс на понятието „недействителен глас бюлетина”, която не е по установения образец. На последните избори има 18 хиляди. Не е ясно какво означава това. Има определение – зачертано, незачертано и така нататък, но това е възможност за манипулация на изборния глас.

Във връзка с възможността за манипулация на изборния глас ние настояваме законът да се спазва и избирателните секции да не са с повече от 1000 души. Имаме секции с шест хиляди, с три хиляди души, а в центъра на София с 21 хиляди души (срещу МВР-секцията). Това са записани хора и те реално не гласуват. Това дава възможност за манипулация, тоест законът предоставя такива възможности.

За наблюдателите. Искаме да отпадне ограничението, че от една неправителствена организация могат да бъдат толкова наблюдатели, че да не са повече от секциите в страната. За национален избор това е ясно, защото няма структура, която да регистрира 12 хиляди наблюдатели. Сега ще участваме във Варна. Освен секциите не можем да имаме наблюдател за Общинската

избирателна комисия, за въвеждане на данните и така нататък. Нека това излишно направено ограничение да отпадне.

Изборният кодекс не трябва да забранява на неправителствените организации да извършват тъй нареченото социологическо изследване „Ей Си Пол”.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Аз съм от Институт за развитие на публичната среда. Някои от нашите предложения ще изпратим до Народното събрание.

Винаги сме били застъпници на възстановяване на преференциалното гласуване – не само за парламентарни, а и за местни избори. Трябва да имаме унифицирана избирателна система на всички равнища.

Ако се въвежда гласуване с машини, това ще облекчи изключително много отчитането на преференциите. Те могат да бъдат и повече от една – практики, каквито има на други места по света, с праг, който да дава възможност за пренареждане на челата на листите, което ще мотивира участието в изборния процес.

Ще продължим да участваме в консултациите, ако около тази точка има високо съгласие от страна на политическите сили, които вчера отвориха темата за Изборния кодекс. За нас това е структурен елемент, част от избирателната система, за който сме убедени, че ще превърти зъбчатката на блатото, в което са се превърнали българските политически партии. Вътрешнопартийната конкуренция, вътрешнопартийната демокрация е изключително важна за пречистването на политическия елит. Затова тази на пръв поглед малка промяна всъщност е ключ към много от нещата, за които стана дума.

За Централната избирателна комисия. Ще доразвия предложението на колегата. Тя е орган от 9 до 11 членове. Зависи какво ще се реши. Тя има много висок статут и начин на формиране, авторитет и значение като Конституционния съд. Трябва да има

ротация при назначаването на неговите членове, различни квоти, пълно освобождаване от политическо формиране на квотен принцип, авторитетност и значение, което да вдъхне доверие на избирателите в процеса. Начинът на гласуване на всички нива на изборната администрация – ЦИК, ВИК, СИК, се отчита поименно за протокола, нещо, което преднамерено не се прави, за да могат позорни решения да бъдат скривани зад анонимността на мнозинството.

Необходима е сигурност при отпечатването, съхранението и разпространението на изборните книжа и бюлетини. Наблюдателите трябва да имат достъп до етапите на процеса. Изборният кодекс да включи разпоредби, детайлизиращи реда и начина за съхранение и разпространение на изборни книжа, бюлетини и печати. Да се обсъди възможността бюлетините или кочаните да имат серийни номера, които да се включват при предаването и приемането на бюлетините по начин, който да не обременява процеса при приемането на книгата. В Изборния кодекс да се регламентира, че броят на получените от СИК бюлетини е с 10% над броя на избирателите в съответната секция и да се определи регламент за определяне броят на бюлетините, които се отпечатват за чужбина.

Да се промени изискването за броя на подписите за издигане на независим кандидат за народен представител от инициативен комитет. В кодекса на добрите изборни практики на Венецианската комисия се препоръчва да не се изисква подкрепа на повече от 1% от избирателите в съответния район. В момента изискването е подписите да са не по-малко от 3%, което е три пъти повече над приетия международен стандарт. Това да се преосмисли, за да се отпусне политическата система за достъп на граждански кандидати, които могат да се кандидатираат от избирателни райони. Досега в историята на българските избори поради много високата бариера пред този тип участие ние сме нямали независим кандидат. Не

говоря за Великото Народно събрание. Там имаше мажоритарно изискване за 50%. Това ще даде въздух и възможност системата да започне да се пречиства през участие на кандидати, които не са издигнати политически.

ПЕПА СОМЛЕВА: Аз съм от Национален координационен съвет „Време”, съпредседател.

Крайно време е да започнем да обсъждаме мажоритарна изборна система. Сега по Изборния кодекс работим с пропорционална изборна система. За проценти и подробности – трябва да сложим на масата този въпрос за обсъждане.

Парламентарното ни устройство в момента е далеч от това, което би трябвало да бъде. Нашата парламентарна система е морално остаряла. Трябва да поставим на обсъждане въпроса за двукамерен Парламент. Макар да не е сега момента, това да се има предвид.

Бяхме направили предложение за парламентарния правилник – да се направи системата за контрол на образуване на дневния ред на Народното събрание. В момента дневният ред се определя от гласуване в пленарната зала. Ако един закон отпадне, гаранцията да влезе още веднъж е никаква. Посочихме правило, което съществува в много други парламенти. Веднъж вкаран закон в Парламента, той отразява проблем в обществото. Целесъобразно е ако отпадне, да се даде срок от три или пет месеца, но той да може да влезе отново за обсъждане, а не само да се придвижват напред закони, угодни на някого.

Крайно време е да поставим условието за задължително гласуване. (*Ръкопляскания.*)

Всички сте наясно, че с тази промяна ще решим много тежки проблеми.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Възможността един закон, отхвърлен от пленарната зала, да бъде внесен отново за обсъждане

съществува в парламентарния правилник. Има тримесечен срок, в който темата отново може да бъде поставена на гласуване. Вашето предложение е отразено.

ЕЛЕНА ВАТАШКА: Председател съм на Сдружението на българските футболни привърженици.

Не само политическият живот в България е изроден. Изроден е и неправителственият сектор. Малък брой организации получават свръхфинансиране - по европроекти и други средства от чужбина. Тези организации, които ще участват на Кръглата маса като обществени организации, моля да представят в Парламента своите бюджети за миналата година, за да видим кой кого представлява, какви пари представлява и чии интереси защитава. *(Ръкопляскания.)*

Имахме изродена Кръгла маса през 1990 г., която нанесе тежки щети на политическия живот в България. Има рискове да повторим някои от тези грешки. Гражданите се представляват основно от политическите партии. На тази Кръгла маса трябва да присъстват всички политически партии, дори тези, които не минаха четирите процента, но поне тези, които спечелиха 1%. Ние тук представляваме 5-10-100 човека, докато тези партии представляват поне 35 хил. човека.

Конкретни предложения: или напълно отпадане на субсидията на партиите, или нейното редуциране в пъти до около 50 евроцента на глас, както в Германия, за да може политическият живот да стане притегателен за хора, които считат политиката за кауза, а не за печалбари и подобни нищожества. *(Ръкопляскания.)*

Освен за задължителното гласуване трябва да се помисли и за предварителната регистрация. Списъците трябва да се прочистят. Гласуването трябва да стане задължение на интелигентни, будни и социално ангажирани хора. Не бива да се интересуваме как ще се оправят неграмотните и маргиналните хора. Това не е проблем на

обществото. Ще оставим умните да решават, а не блатото.
(*Ръкопляскания.*)

Във всички големи европейски държави масово не се допуска гласуване извън територията на страната. Гласува се само в страните. В много по-демократични страни като Германия няма никакво гласуване в чужбина. Само който тук отглежда децата си, има семейство, плаща данъци, допринася за социалните и здравни фондове и не печалбарства по света, нека той да определя кой ще управлява тази страна. (*Ръкопляскания.*)

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Във връзка с парламентарния дневен ред ще бъде ангажирана за няколко минути. Предоставям на господин Георги Георгиев да води заседанието.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря на госпожа Манолова. Представявам Граждански форум „Промяна”.

Има думата госпожа Дечева.

РУМЯНА ДЕЧЕВА: Председател съм на Европейско общество – защита на човешките права в България. Ние сме членове на международна мрежа, която участва в конференция за добрите практики за провеждане на изборите.

Настояваме за нов Избирателен кодекс, който да бъде по-ясен и по-отворен към възможните опции, а не забранителен, какъвто е действащият в момента.

Нашият форум трябва да има поредица от заседания и всяко да бъде на определена тема.

За пререгистрацията на избиратели – настояваме да има двупосочна връзка. Не само ние да знаем къде можем да гласуваме, но да знаем това и за другите хора, регистрирани по нашите адреси. Това ще даде възможност да се избегне множествената регистрация в малки жилища, което в момента е практика.

За регистрациите на партиите, гражданските листи и наблюдателите. Подкрепям предложенията на Тони Цонева и Таня Цанева.

Според нас кампанията за информираност на гражданите трябва да бъде част от Изборния кодекс. В момента това е пожелателно, влиза във връзка с изборната кампания на партиите и кандидатите, което също трябва да бъде регламентирано по отношение на език и послания, които се отправят.

Ролята на медиите трябва да бъде ясно определена. Да се премахне задължителното заплащане за участие в медийните дебати, което в момента съществува.

За изборната администрация и ролята на избирателите – подкрепяме това, което вече беше казано.

За дискриминацията. Някои текстове за дискриминацията приповтарят Конституцията и други закони. Тези дискриминационни моменти трябва да се изчистят.

Ние сме против мажоритарната система, тъй като тя дава възможност на избрани от много малък процент избиратели да участват. Ние сме за задължителна преференция в листите, както и за възможност за даване на предложения извън листите.

Съществуват добри практики, които не са преведени на български език. Това може да се направи с минимални средства.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря.

Давам думата на Николай Гацев.

НИКОЛАЙ ГАЦЕВ: Благодаря. Заместник-председател съм на Гражданско движение „Орлов мост за промяна”, официално регистрирано от няколко дни.

Уважаеми колеги, искам да изкажа коренно противоположно на изказаното от дамата преди малко искане за ограничаване на гласуването на български граждани извън територията на Република България. Моето предложение е точно обратното. Аз съм

привърженик на около 2 милиона души българска диаспора в чужбина. Тези хора, независимо, че не живеят на територията на държавата, че не плащат данъци, трябва да бъдат по някакъв начин уважени и да се получи обратният протуберанс при тях. Не само интересът тези български граждани да дадат гласа си за положението в България, а и интересът на Република България чрез тях да влияе на световната политика. Ще дам един пример. Дълги години съм живял в Гърция и съм работил с гръцката диаспора в Америка, Канада и Австралия. Малката държава Гърция, която има 3 милиона малцинство в САЩ, на почти всички избори регистрира кандидат за вицепрезидент на Съединените щати и то от бъдещата спечелила управляваща партия.

Много пъти съм се питал защо правят това и защо дават такива големи средства за тази кампания. Шефът на администрацията на президента Буш, също с гръцко име – Стефанопулос, ми отговори: господин Гацев, това е нашият начин – с електронното гласуване, ние, малка Гърция, да влияем върху голямата американска политика. По този начин с електронното гласуване ние да стимулираме нашата диаспора там да се обединява, а с нашия кандидат, било от републиканската или от демократическата партия...Те имат Дукакис, Цонгас, сега губернатор Патакис...

РЕПЛИКА: Господине, голяма Турция влияе на малка България с това гласуване извън територията! Моля Ви се, примерът Ви е неудачен. *(Шум и реплики.)*

НИКОЛАЙ ГАЦЕВ: Има 2 милиона български граждани... Ако от турски произход са 500 хиляди, няма да ги делия от основната маса на българските граждани в чужбина. Ако 500 хиляди души бъдат манипулирани от една държава, останалите милион и половина няма от кого да бъдат манипулирани. Електронното гласуване е и национален проблем.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Благодаря на господин Гацев.

НЕДЯЛКО НЕДЯЛКОВ: Дами и господа, по начина, по който процедираме, една година няма да направим нищо, защото първо трябва да си изясним каква е философията на Закона за изборите. Все пак трябва да знаем, че когато започнаха процесите януари-февруари, има определени групи, които са предали нещо като закон или пък са се помъчили да направят нещо. Сега влизаме в едни технически подробности, по които всеки един от нас може да вземе отношение, но говорим за електронно гласуване. Дайте да се организираме по един начин, по който да си дадем предложенията тук, да ги разменим помежду си и след това да дебатираме за какво става въпрос.

До 16,00-17,00 ч. днес нищо няма да свършим, защото трябва всеки да каже нещо. Всеки чете нещо – изпратете го по имейла, ще го прочетем и ще го обсъдим. Тези теми могат да бъдат групирани, както е групиран самият закон, и всеки да вземе отношение. Тогава това можем да го структурираме и за два-три месеца да направим нещо, да излезе нещо като предложение.

Господин Брезоев участваше в една група, която внесе единственият закон в старото Народно събрание. Значи има някаква философия, а другите имат друга философия. Не знаем каква философия преследваме в момента. Технически всеки е прав, съгласен съм, но как ще ги обединим в една философия?

Казвам се Недялко Недялков от Движение „Равносметка“ и съм от провинцията! Каквото се решава тук, хората от провинцията няма да го разберат след сто години, по начина, по който ние сега процедираме. Благодаря.

ПРЕДС. ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Нека да минем само на машинно гласуване, така много въпроси ще отпаднат.

РЕПЛИКА: Хайде това да се обсъжда в малко по-широк кръг!

ПРЕДС. ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ: Даже може изборни списъци да не се правят.

Давам думата на госпожа Гергова.

НИНА ГЕРГОВА: Казвам се Нина Гергова и съм от Движение на протестиращите „Освобождение“. Внесли сме писмено предложение, няма да чета подробно, само ще направя някои допълнения. Подкрепям колегата, че всичко трябва да бъде писмено, да имаме имейлите, за да можем да правим качествена дискусия.

Задължително в новия закон трябва да има и процедура за отзоваване на депутати, как ще бъде това, ще решим. Трябва да има отмяна на партийните квоти в ЦИК, СИК, съда и прокуратурата и задължително трябва да има промяна в Закона за телевизията и радиото, нека да не го подценяваме.

Също така искаме някои промени в поправки в Конституцията, като например в чл. 65, ал. 1 с цел даване възможност на гражданите да участват в политическия живот на България, промяна в чл. 150 – създаване на гражданска квота за сезиране на Конституционния съд, отмяна на Глава девета от Конституцията, заличаване на Института Велико Народно събрание и прехвърляне на правомощията му на обикновено Народно събрание. С другите подробности няма да Ви занимавам.

Ще използвам възможността, че госпожа Манолова се върна, да Ви кажа, че оттук нататък няма да участваме в сценарии, които Вие непрекъснато ни спретвате. Понеже ситуацията е нестандартна, приемете нестандартните решения – гражданите, Вашия суверен, да определят в комисиите законите, които ще се приемат приоритетно, а не закони, които Вие сте си решили набързо, гласувате и приемате. На предишната среща казахте, че всичко ще бъде с гражданите... Приехте в Правилника наши предложения, също и тези, които Ви устройваха, но елементарни неща с двойни, тройни и петорни

възнаграждения не ги приехте, както и други неща, както все още правите комисиите.

Искам много ясно да Ви кажа, че няма да поемаме Вашите сценарии да обсъждаме с месеци наред Изборния закон, Вие да се саморазпуснете и пак да сте си Вие. Ще Ви направим, ако трябва, блокада на Народното събрание и няма да Ви пуснем да излезете, докато не гласувате това, което народът реши. Ще гласувате тези закони, които суверенът иска, а не тези, които Вие си направили по Вашия дневен ред! (*Ръкопляскания.*)

МАЯ МАНОЛОВА: Обещах да не правя коментари, но тъй като тук има конкретно предложение, предлагам едно от решенията, които можем да вземем днес на тази кръгла маса, да е в най-бърз порядък, например в следващата седмица, може би във вторник, да организираме един форум, в който да представим първите законопроекти, които са подготвени и които смятаме да включим в програмата на Народното събрание. Вие също ще имате време в рамките на една седмица да прецените според Вашите членове и хората, които са от Вашите организации, кое е важно за тях и да направите своите предложения не с конкретно внесени закони, защото е наш ангажиментът да ги напишем, но с идея какви промени в кои закони да бъдат направени.

Предлагам ориентировъчно да насрочим следващото събиране на този форум за следващия вторник, но ако имаме някакви проблеми с организацията, защото ще трябва да се включат и колеги от други парламентарни групи, си оставям един толеранс да имам някаква опция за промяна, но ще положи всички усилия следващия вторник да сме готови с пакета от закони, които влизат първи в Парламента.

Поемам също така ангажимент на интернет страницата да направим сайт, който ще бъде лесно откриваем, до сайта Изборен кодекс, например „Първи закони” или „Начало на

законодателството”, нещо такова, от което Вие ще се ориентирате какво ще Ви представим следващия вторник.

ИВЕЛИНА АЛЕКСИЕВА: Добър ден. Казвам се Ивелина Алексиева и съм от Института за модерна политика. Благодаря за поканата за тази среща.

Смятам че онова, което започваме да обсъждаме, е изключително важна материя и е добре да я обсъждаме конструктивно. Правя вметка, че съм напълно съгласна с колегите. Има въпроси, които са от принципен, процедурен и технически характер във връзка с промяна в изборното законодателство. Всички са еднакво важни, но според мен днешната среща е да изразим нашите принципни позиции и оттук насетне Институтът за модерна политика заявява, че ще участва и в заседанията на специалната комисия в Парламента, така че ще даде своите предложения по процедурата и конкретни технически решения.

Не е важен само законът, важни са и гаранциите за неговото правилно прилагане. Ще се ограничи единствено в онова, което може да бъде направено като промяна извън промените в Конституцията.

По споделените от госпожа Манолова и от част от присъстващите идеи, позициите на Института за модерна политика са: твърдо подкрепяме машинното гласуване; облекчен режим за избиране на независими народни представители – да, твърдо го подкрепяме.

От отдавна Институтът за модерна политика е предлагал и предлага в момента в Изборния кодекс да се създаде възможност по подобие на Финландия, Словения, Полша, Италия и други държави граждански листи да издигат свои кандидати, инициативен комитет да може да се регистрира в Централната избирателна комисия със същия брой подписи, с който се регистрира една политическа сила и оттам насетне този инициативен комитет да може да издига

граждански листи. Това е повече власт в ръцете на хората. Това е вече равнопоставянето. Оттам насетне партиите като изразители на воля на своите избиратели, нека въведем задължителна преференция, не просто пожелания или с изключително нисък праг, а задължителна преференция - това ще демократизира вътрешнопартийния живот.

Имаме още доста предложения, но ще Ви кажа още едно: крайно време е да се намалят драстично привилегиите на политическите партии в Парламента, така наречените огромни партийни субсидии. Предлагаме тези партийни субсидии, макар че се използват за организационна дейност и поддържане на партиите, все пак се пазят за участие в избори. Най-голямото перо за участие в изборите е в медиите. Как може да се реши въпроса за тези партийни субсидии? Времето по Българската национална телевизия, Българското национално радио да бъде безплатно за всички участници, равнопоставено и държавата да закупува време от частните медии и по същия начин да го представя равнопоставено. Смятаме, че по този начин наистина може да има една демократична и хубава промяна в системата, в която гражданите да имат реално участие. Благодаря.

ДОБРИНА АЛЕКСИЕВА: Всичко, което казахте, е прекрасно, само това с частните медии не бива да се прави в никакъв случай. Държавата не трябва да заплаща на частни медии абсолютно нищо.

РЕПЛИКА: Трябва да бъдат задължени да предоставят...

ДОБРИНА АЛЕКСИЕВА: Задължително е обществените медии да отразяват партиите безплатно в рамките на еднакво време. Но не и частните медии.

Добър де, казвам се Добринка Алексиева и съм от Граждански комитет „Равни пред закона”.

Уважаема госпожо Манолова, благодаря Ви, че четири месеца след като малка група хора започнахме и повдигнахме за първи път

въпроса за промените в Изборния кодекс, най-сетне дадохте начало на този дебат.

Един от въпросите, който много ни вълнува – хората, които протестираме на улицата, е колко ще е голямо времето, което ще е необходимо, за да се направи този закон, какъв ще е срокът.

РЕПЛИКА: Да не изтече мандатът!

МАЯ МАНОЛОВА: ще го пишем заедно, така че Вие ще контролирате темповете с които работят комисията и Народното събрание.

СТОИЛ ЦИЦЕЛКОВ: Добър ден! Казвам се Стоил Цицелков – представител съм на няколко неправителствени организации, но ще се изкажа като експерт, който работи като експерт за изборите в Европейския съюз. Работил съм в много държави. Организацията, която представявам тук, е „Европейско общество за защита на човешките права”.

Твърдо подкрепям нов Изборен кодекс. Искам да направя конкретно предложение: искаме обмяна на предложения онлайн, което очевидно ще намали дискриминацията към хора, които не могат да присъстват, ще улесни работата ни.

Третото нещо, което искаме, е срещи по конкретни теми, да не се събираме тук хора с различна експертиза, а хора, които имаме отношение по конкретни теми от Изборния кодекс, да се събираме в професионален екип.

НИКОЛАЙ КОЛЕВ: Казвам се Николай Колев – Босия и представявам Гражданско движение „Освобождение”.

На мен ми е малко странно, че започваме с Избирателния кодекс. Обикновено той се обсъжда в края на мандата, явно мандатът отива към края, не дай Боже.

Моето предложение е да се криминализира изготвянето на фалшиви списъци на избирателите. Ще дам пример. През 1986 г. при население 8 962 000, в изборните списъци право на глас имат

6 636 000 човека. При преброяването през 2011 г. в България има 7 343 000 човека, а в изборните списъци има 6 868 000 човека. При намаляване на населението с 1 600 000, хората с право на глас са се увеличили с повече от 220 000. Ако това се криминализира, и ГРАО, и ЦИК ще си гледат достатъчно добре работата. В противен случай ще бъдат санкционирани по Наказателния кодекс.

И една препоръка имам към сегашното Народно събрание: когато избирате комисии, изберете и комисия по възпроизводството, тъй като това е основният проблем на България в момента.

БОРИСЛАВ САНДОВ: Уважаеми дами и господа, казвам се Борислав Сандов и съм съпредседател на „Зелените”.

Темата, която обсъждаме днес, е изключително важна, още повече, че става все по-ясно, че обществото не желае да направи поредните избори при сега съществуващата недемократична изборна система.

Ние като „Зелените” още от 2009 г. сме направили сериозни предложения, които продължаваме да отстояваме във всеки един възможен момент, когато Парламентът реши да промени Изборния кодекс, но съществените части от нашите предложения не се вземат предвид и това ни кара отново да направим нашите предложения, като предварително искаме една седмица, в която да се направят всички предложения, след което изключително бързо, разбира се, не без дебати, да бъдат приети промените в Изборния кодекс, така че да се гарантира демократизиране на изборния процес.

Част от предложенията, които ние сме направили и които ще внесем писмено, са:

- Пропорционална избирателна система с преференции без праг за всички избори.

- Премахване или значително намаляване на финансовия ценз за участие в изборите.

- Броят на подписи, необходими за регистрация за участие в избори за Народно събрание и Европейски парламент, да е равен на броя, необходим за съдебната регистрация на политическа партия по сега действащия Закон за политически партии, а именно 2500 души.

- Въвеждане на електронно гласуване онлайн от производна точка-терминал, включително и от собствен домашен компютър, както и апаратно гласуване от терминал в изборна секция.

- Създаване на равнопоставени условия за участие на партиите и коалициите в обществените медии по време на предизборните кампании за участие в медиите, които получават обществено финансиране.

- Да се премахне заплащането от партиите по време на предизборните кампании.

- Регистрация в чужбина на избор на секция при повече от 50 регистрирани избиратели в даден регион, като регистрацията може да се извършва и онлайн.

- Назначаване на постоянна и независима изборна администрация и въвеждане на постоянни изборни книжа.

- Прозрачни процедури за работа на изборната администрация и опростена процедура за обжалване на решенията и резултатите от изборния ден.

- Отпадане на всички дискриминиращи и недемократични преференции в целия изборен процес, включително информирането на всички избирателни комисии на основа на единствено парламентарно представените партии или регистрация в ограничаващ брой общини или избирателни райони.

- Прерайониране с цел постигане на равна тежест на гласовете на всички избиратели за един мандат.

- Премахване на ограниченията за участие в избори за формални административни нарушения.

- Въвеждане на динамична регистрация на избирателите, при която след предварително зададен срок, всеки желаещ да участва в изборите се регистрира, разбира се, и с възможност за допълнителна регистрация в извънредни ситуации.

Приключих с предложенията, които исках да изчета. В заключение още едно изречение.

По време на тази дискусия, както и по време на целия процес, неминуемо ще имаме множество предложения, идващи от маргинали или хора, които изпълняват някакви интереси на вече представени партии. Надявам се, че ще се намери най-добрият подход и баланс за максимално представителство на тези предложения, а не само по брой. Благодаря Ви.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Заповядайте.

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: Аз също съм от Партия „Зелените” и имам само една мъничка добавка. Понеже започнахме да говорим за медии и това, което господин Сандов пропусна, защото после ще го изпратим, но аз искам да Ви го кажа, за да го чуете всички.

Предлагаме във всички медии, извън обществените, да се позволят единствено дебати със забрана на политическата реклама, като дебатите са по предварително оповестена тема и това да бъде регламентирано, за да не може да бъде сменяно в хода на съответните предавания.

Да приключим с всичко, което се случва в целия ни ефир и общественото пространство, и ни заливат с безумно количество клипове – единствено дебати по предварително определените теми.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Заповядайте.

ТОНИ АЛЕКСИЕВ: Казвам се Тони Алексиев, гражданин съм, не съм представител на някоя с дълго име, като Библията...

Аз имах впечатлението, че тук се събират хора, за да могат много бързо да се предложат някакви конкретни неща, примерно, еди-кой си член – промяна на Изборния кодекс, защото така беше обявено. Повече едва ли ще дойда, но ме плаши това, което тук почва да се говори за някакви комисии за дълго, трето, пето и така нататък. Човек може да си обясни защо 23 години в тази държава не върви нищо.

За да не Ви отнемам от времето, имам предложения за промяна за четири члена в Избирателния кодекс. Тъй като единият от тях е свързан с Конституцията, въпреки че не сме се сбрали..., но така е посочено – базира се на член от Конституцията, затова трябва и там да се направи, но според мен е най-важният член.

Много хубаво, че колегите тук се изказаха кратко. Чух от госпожа Манолова, че двата члена ще се променят – чл. 78, за сумата, която е за независим кандидат – да стане 500 лв. И чл. 97, който пък оказва времето, в което – там е дадено много, значи, не повече от 30 дни, за да може да се регистрира независим кандидат.

Член 271, което е свързано с чл. 72 от Конституцията, който мисля, че е най-важният и чл. 272, ал. 5, който касае независимите кандидати.

Когато един независим кандидат е отзован, остава празно мястото му в Народното събрание. Защо? Ако на една партия един от кандидатите стане министър, следващият влиза. Според мен трябва да се насрочат нови избори за нов независим кандидат, много просто. (*Шум и реплики.*)

Приключвам. За Конституцията, която Ви казах.

Член 65, ал. 3 – това е ново, не касае точно, но всъщност донякъде касае Изборния кодекс. Това е: всеки български гражданин, отговарящ на условията, може да бъде народен представител най-много два мандата.

И другото е – чл. 72, ал. 5. Всички тук сте умни и разбирате, че всеки един – и най-големият мошеник, и най-големият олигарх, и най-големият тъпанар, може да влезе, с извинение към госпожа Манолова и ако има други представители на Народното събрание, но може да влезе в Народното събрание избран по един или друг начин – с влияние чрез партии и така нататък.

РЕПЛИКА: Три минути изтекоха.

ТОНИ АЛЕКСИЕВ: Според мен разковничето е в това да може да се отзовава. Член 72, ал. 5 – една нова – чрез избори по искане на половината, примерно, избиратели от броя на гласувалите, с които е влязъл в Народното събрание във всеки един момент, всеки народен представител да може да се отзовава. Всеки може да се озове в Народното събрание, но да има възможност... *(Реплики.)* Ето това е възможността за влияние на гражданите.

РЕПЛИКА: Господине, три минути минаха.

ТОНИ АЛЕКСИЕВ: Благодаря.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря и аз.

Заповядайте.

СТАНИМИР ИВАНОВ, Национален съвет за интеграция на хората с увреждания към Министерския съвет: Благодаря, госпожо Манолова.

Добър ден, колеги! Моля да не Ви плаши Министерски съвет, ние също сме граждански организации, които членуваме там.

Госпожо Манолова, позволявам си да се обърна персонално към Вас, защото Ви познавам от дълги години като утвърден парламентарист. Смятам, че това, което направихте миналата седмица във връзка с промените в правилника, беше много правилен формат – да дадем всички наши предложения, след което да се съберем и да ги обсъдим. Защото тук в момента, често да Ви кажа, упражнението по риторика, на което присъстваме, на моменти малко нелепо, малко така... *(Реплики.)*

За да не Ви губя времето, понеже представлявам 17 организации на хора с увреждания, които са и национално представени, бих искал да апелирам лично към Вас: занапред, когато се разглежда специално чл. 73 в Избирателния кодекс, който визира възможността на хора с увреждания да гласуват, да бъдат разработени нови правила и да бъдат доразвити тези, които съществуват в момента. Знам, че много е направено, знам, че е помислено за секции на първи етажи и така нататък, но голяма част от нашите избиратели все още не могат да упражнят правото си на глас.

Моят личен апел към Вас е, когато се разработват тези членове, разбира се, ние ще Ви го изпратим и писмено, е задължително да се вземе становището на Националния съвет. Ние се ангажираме да разработим такива правила, които реално да отразяват нуждите на хората с увреждания, така че те свободно и спокойно, като всички граждани на Републиката, да могат да упражнят гласа си – дали ще бъде чрез електронно гласуване специално за тях, дали ще са с някакви подвижни урни и така нататък, ние се ангажираме заедно с Вас, разбира се, да разработим този модел. Благодаря Ви и успех!

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря и аз.

Заповядайте.

ВЛАДИМИР БРЕЗОЕВ, независим политолог: Независим политолог – подчертавам! затова няма да говоря от името на определена организация, тъй като ще изразя мнението на около 400 души, които са участвали в една продължителна дискусия по разработване на конкретни предложения за нов Изборен кодекс. Когато ние стартирахме това през 2007 г., беше Закон за избиране на народни представители, сега е интегриран в Изборен кодекс, така че аз пред Вас ще поставя основните тези, експертни тези за един нов изборен кодекс по същество, който обаче предлагаме под формата

на Закон за изменение и допълнение на съществуващия Избирателен кодекс. Той е тук, той е представен от Парламента на 22 май 2008 г. – за първи път, при тогавашния председател Георги Пирински. След това е депозиран на 3 март при тогавашната председателка Цеца Цачева. И сега ние обявяваме официално, че ще го депозиране още веднъж пред сегашния председател на Народното събрание.

Преди това обаче съм длъжен като експерт, който си дава сметка за отговорността, която поема, присъствайки на един такъв форум, да кажа, че този Парламент е избран с 38,8% от всички български граждани, които имат право на глас. Той е легитимен по силата на сегашните правила, но не е представителен, тъй като в България, както и във всички съвременни държави, е утвърдена либералната демокрация и не може да се прави пряка демокрация от чист вид.

Представителната демокрация се прави с представители и аз искам да подчертая изрично, че тези, които са ме изпратили тука и настояват през цялото време да взема думата, за да поставя въпросите по същество по отношение на философията на този закон, който са длъжни да приемат сегашните народни представители, тъй като предишните си направиха оглушки и Вие виждате как регресивно отиваме надолу като жизнен стандарт и като качество на живот и затова го поставям отговорно и го поставям на Вашето внимание, госпожо Манолова, тъй като сте инициатор на една добра проява по същество и Ви задавам конкретния въпрос – ясен, на който ще Ви моля да дадете отговор.

Сега ще прочета няколко неща, които са вчерашни изявления: „Действащият Изборен кодекс е несъстоятелен – отсеке лидерът на ДПС Лютви Местан”, който, уважаеми присъстващи, в предния Парламент, когато ние му предложихме състоятелен Проект за Изборен кодекс, обсъждан от 400 експерти в продължение на десет

години – не преди четири месеца, когато някой се е сетил – той или всички от ДПС са гласували: един „за”, двама „въздържали се” и девет души са били „против”. От присъствалите в Парламента 127 души са гласували „за” 17, от тях – от Коалиция за България не е гласувал нито един, а днес Вие правите Кръгла маса за нов Изборен кодекс. А преди три месеца защо не поставихте въпроса за нов Изборен кодекс?!

След това госпожа Цачева, която не го включи в дневния ред, днес поставя въпроса за нов Изборен кодекс като казва, че този е негоден, а те влязоха в Парламента като първа политическа сила по негодния Изборен кодекс. Тоест резюмирам, без да съм обърнат критично назад във времето, поставям конструктивно въпроса:

Уважаеми господа народни представители, Вие, пак подчертавам, сте легитимни, и по силата на тази легитимност сте длъжни да приемете поправки в Изборния кодекс като форма, но това да бъде по същество един нов кодекс с философия – повишаване ролята на гражданите и минимизиране ролята на партиите. Защото партиите ни управляваха в продължение на 24 години и ни докараха до положение, когато ежедневно по улиците на страната има протести, но ние не можем да живеем протестирайки и ако протестираме – рационалните граждани, протестираме, за да живеем, а не да протестираме.

Молим Ви, създайте правила! Защото Вие сте тук по силата на нечестни правила. Тези нечестни правила...

РЕПЛИКА: Времето изтече.

ВЛАДИМИР БРЕЗОЕВ: Аз разбирам, че времето е изтекло, но ще Ви моля да завърша, но по същество, тъй като имам да кажа конкретни и експертни неща, които не се чува до този момент. Става дума за точно 60 поправки, които ние ще внесем със следната мотивация.

РЕПЛИКА: Господин Брезоев, можете ли да ги пуснете на имейл тези неща, защото сме достатъчно...?

ВЛАДИМИР БРЕЗОЕВ: Господине, и всички, които имате нещо против, пускам Ви всичко конкретно там, където дадете имейли. Моля, дайте ги, ще ги пусна. Това е нещо, което се прави много бързо и рутинно, но искам да Ви кажа няколко принципа, които е добре да намерят подкрепа и ние да настояваме хората, които са длъжни да приемат Законопроекта за изменение и допълнение на този кодекс и това да стане много скоро в технологично време, примерно за месец, месец и нещо – не повече, да се съобразяват с тези принципи. Затова Ви моля, чуйте ги, те са седем, кратки са – с по едно изречение:

- Да се възстанови конституционното право на гражданите да избират и да бъдат избирани. Няма да пояснявам какво означава.

- Да се осигурят равни права при издигането, регистрацията и участието в изборите на всички политически субекти – независими кандидати, граждански организации и партии. Равни права, осигурени от държава.

- Медийна равнопоставеност на всички кандидати.

- Времето и средствата, които държавата осигурява на всеки редовно регистриран кандидат, да са равни и никой да няма право на повече средства, за да може да изрази своите тези и хората да преценяват информирано.

- Еднакъв административен подход и контрол при разглеждането на местата и техническите параметри на нагледната агитация. Това изчерпва всичко.

- Пълна забрана за използването на държавно имущество от всички длъжностни лица, които се кандидатираат.

- Превръщането на Парламента от параван за политическите партии в автентичен защитник на правата на всеки един български гражданин. (*Реплика.*)

Завършвам с това изречение.

Това означава гражданинът да се изведе на преден план, а партиите да се дръпнат на заден план и гражданите да участват, без значение на тяхната партийна, расова и друга принадлежност. Благодаря Ви. (*Ръкопляскания.*)

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Да дам думата, добре...

СТИЛИЯН БОНЕВ: Добър ден! Аз съм председател на Национално движение „Свобода”, икономист.

Същевременно искам да предложа в Изборния кодекс да бъдат намалени или премахнати субсидиите за партиите, защото в момента на тези избори ДПС и ГЕРБ ще вземат 60 милиона субсидии.

И още едно нещо: да бъде намалена администрацията и депутатите – от 240, да бъдат намалени на 120. Това е нашето предложение. Благодаря.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Заповядайте.

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Само за секунда, ако разрешите, едно процедурно предложение.

Нека да изберем измежду нас една работна група, за да може тя да обобщи всичките тези предложения, които даваме писмено, за да може тематично да ги сортираме и направим за следващото заседание, защото така няма нищо да направим. (*Шум и реплики.*)

РЕПЛИКА: Госпожа Манолова пое този ангажимент.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Аз се нагърбих.

Аз имам един експерт, нямам експерти, но двете ще седнем и ще го направим. Обаче, ако искате да се включите, всяка помощ – в интелектуална и човешка сила, ни е добре дошла.

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: Имам въпрос.

РЕПЛИКА: Представете се.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Заповядайте.

НИКОЛАЙ АНДОНОВ: Чухме изключителни предложения, видяхме една конструктивност. Всичкото това е прекрасно. Прощавайте, не се представих – Николай Андонов, от тълпата, от тези, които викахме и скандирахме. Мога да посоча половината тука, които снощи скандираха и викаха.

Връщам се по същество. Представиха се прекрасни предложения. Всичко това е добре. Представиха се хора, които представляват тази защита, онази защита, даже и „Освобождение” на Босия, само че той вече се е обул, но го няма вече, обаче...

РЕПЛИКА: Хайде по темата.

НИКОЛАЙ АНДОНОВ: По същество въпросът е: как ще се осъществят тези предложения? Вие не виждате ли, че хората не Ви искат. Те не искат Парламента, а Парламентът е този, който трябва да изработи този закон. *(Шум и реплики.)*

Или това е поредната хватка за печелене на време. Кажете: вижте какво, ние правим този закон – изменение на закона, и нищо друго. Спираме назначенията на областните управители на Партия ДПС – спираме това, спираме това, правим само този закон. Иначе палатката ще си седи там, за нов Изборен закон, хората ще си вървят и в крайна сметка ще дойде един момент, когато... Снощи се проля някаква кръв от налудничавите...

РЕПЛИКА: Извинете, ще можете ли да бъдем по-конкретни по темата. Имате ли някакво предложение?

НИКОЛАЙ АНДОНОВ: Кой ще направи тези изменения? Защото хората не искат този Парламент, това не е ли ясно на всичките...? *(Реплики.)* Вие защо подскачахте снощи и скандирахте, че не искаме Парламента, че искаме оставка?!

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: Извинявайте, уважаеми господине, съжалявам, обаче аз съм един от хората, които скандират, участват в тези мероприятия и протести всяка вечер. На протестите вечер има различни хора. Аз например протестирам и

карам това правителство да работи за нас, за хората, да не ни изоставя. (*Ръкопляскания. Реплика от Николай Андонов: „Така, хубаво е, точно така. И аз това искам.“*)

Дали ще си подаде оставката, или не... Има други хора, които протестират за други неща. Моля не ни слагайте под един и същ знаменател.

НИКОЛАЙ АНДОНОВ: Аз слушах снощи всичките какво скандират...

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: Господине, времето.

Ние сме Гражданско движение за защита на гражданите и също подкрепяме този Парламент. Стига сте говорили в момента – кой, кого подкрепя. Десет хиляди човека не са гражданите на България! Разбрахте ли за какво става реч, или искате да правим гражданска война – да излизаме и да започваме да се бием на улицата...?!

НИКОЛАЙ АНДОНОВ: Точно това не искам.

РЕПЛИКА: Аз Ви призовавам да се прибирате по къщите и да дадем на тези хора поне 100 дни да работят. Разбрахте ли за какво става въпроса?!

РЕПЛИКА: Призоваваме за ред в залата. (*Шум и реплики.*)

РЕПЛИКА: Моля без диалози.

НИКОЛАЙ АНДОНОВ: Включете микрофоните и излезте довечера, кажете на хората да се приберат, за да Ви видя тогава къде сте... (*Шум и реплики.*)

Защо ме карате тука на седянка?!

РЕПЛИКА: Аз съм при хората, господине. Аз съм сред протестиращите, там има провокатори.

НИКОЛАЙ АНДОНОВ: Знам от кои сте...

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Очевидно имам проблем с воденето... (*Реплики.*)

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Много се извинявам, намираме се в парламентарна република и не знам дали знаете, че ако искате нещо да се промени и на следващите избори да имаме право на избор, без това да бъде манипулирано или изборите да бъдат фалшиви, ни е необходим нов Изборен кодекс.

След това всеки да си ходи по пътя. (*Ръкопляскания.*)

РЕПЛИКИ: Браво, браво.

НИКОЛАЙ АНДОНОВ: Вие май не чухте какво Ви казах. Попитях: кой ще го направи...?! (*Силен шум и реплики.*)

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Ние, гражданите, в момента предлагаме точно тези промени в Изборния кодекс. Кой искате да го направи?

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Всеки има право на мнение. Благодаря Ви, господине.

Заповядайте.

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: Искам да разберем най-важното. Сега действащият Изборен кодекс създава система за манипулации и за избори провеждани на тъмно. Това, което трябва да направим, е нов Изборен кодекс, който да позволява избори на светло и невъзможност за манипулации.

Този нов Изборен кодекс трябва да включва задължително четири неща:

- задължителните избори;
- възможността току-що оформила се гражданска група от протести да може да се явява на избори;
- правото на безплатен неограничен достъп до всички медии;
- изхвърлянето на парите по целия изборен процес. Вкарването на парите в целия изборен процес означава да вкараме търговците в храма.

Нека да създадем изцяло нов Изборен кодекс, който и да искат да манипулират, да не могат. Той да налага избори на светло.

Забравих най-важното, да се забрани провеждането на каквито и да са избори на хартиен носител, на всички нива. Нашето общество е достатъчно развито, народът ни е достатъчно интелигентен, за да можем това да го направим. Благодаря за вниманието.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Заповядайте.

ТАСЯ ТАСОВА: Уважаеми колеги, здравейте. Уважаема госпожо Манолова, благодаря за възможността да участвам в тази дискусия. Казвам се Тася Тасова и ще говоря от името на „Обществени съвети на българите в чужбина“. Досега чувахме гласа на всички, които живеят тук, в нашата родина, сега ще говоря от името на тези, които сме извън България.

Първо да кажа, че ние не получаваме финансиране, защото имаше такъв въпрос. Ние работим на доброволен принцип и смятам, че по Конституция всички български граждани имаме еднакви права, включително и да гласуваме, защото България е там, където има българи. (*Ръкопляскания.*)

Нашите конкретни предложения, които набързо ще начертая са:

- утвърждаване на активно изборително право за българите в чужбина;

- облекчена процедура по откриване на изборителни секции там, където са гласували 100 души на предходни избори, секция да се открива автоматично без минимален брой заявления;

- облекчено откриване на втора и следващи секции в градове, в които на предходни избори са гласували над 500 души;

- откриване на секции за всички населени места при 20 изборители, заявили желание за това.

В никакъв случай да не позволяваме скандалът в Лондон и други големи европейски градове, както беше на изборите

на 12 май 2013 г. – с километрични опашки, чакания по 5-6 часа, което в крайна сметка отказа хиляди да гласуват.

Подкрепяме предложението за постоянни избирателни списъци на живеещите в чужбина, по държави, въз основа на данните в ГРАО, с деклариран настоящ адрес извън страната, броят секции по държави да е пропорционален на броя български граждани, декларирали настоящ адрес в съответната държава.

Уважаема госпожо Манолова, както и Вие казахте в началото на Вашето изказване и на тази дискусия, смятаме, че така ще се прочистят до известна степен списъците в страната на така наречените фантоми, тоест ние – българите в чужбина, което по дефиниция ни обижда.

Наличието на пълноценен избирателен район в чужбина, в който да могат да се регистрират кандидатски листи и независими кандидати подобно и както е в избирателните райони в страната. Този район да има три подрайона – Европа, Америка и Океания, Азия. Наличието на такъв район няма да промени числеността на парламентарните групи, а просто даден депутат вместо да е избран от Бургас ще бъде избран примерно от район Европа.

Ние сме за въвеждане на интернет гласуване. *(Ръкопляскания.)*

Съществува и предложението за машинно гласуване, което не е интернет вот, а терминали. „Общественият съвети” все още нямаме яснота как ще стане технически изпращането на такива машини извън страната и че това може би ще затрудни вота в чужбина. Може би!

Изрично посочване в кодекса за възможност за обжалване, госпожо Манолова, пред съда на всички актове на Централната избирателна комисия. Публикуване на стенограмите от заседанията на ЦИК в разумен срок, в режим на избори – до три дни, без редактиране, без корекции и премахване на пасажии, както е в момента. Публикуване на видеозаписите – архив, и на начина на

гласуване на всеки член от Централната изборителна комисия. Включване в самия кодекс на методиката за определяне на резултатите и депутатските мандати, а не ЦИК да приема методиката отделно.

В заключение ще завърша и ще подчертая, че сме помислили върху всички тези технически аспекти и детайли. Готови сме с конкретни текстове за промяна на съответните членове от Изборителния кодекс. Благодаря. (*Ръкопляскания.*)

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

За всички, които имат готови текстове, моля да ги изпратите на посочения за целта имейл на Събранието.

ТАСЯ ТАСОВА: Заедно с екипа – господин Манов и останалите, ще го предоставим.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Да, той работи активно. Предайте му много поздрави. Чакаме Вашите предложения.

Заповядайте.

БОЖИДАР ПОПОВ: Казвам се проф. Божидар Попов, от София и съм автор на Екоикономическата програма „НООТУНС”.

Уважаема госпожо Манолова, уважаеми дами и господа сънародници! Приветствам инициативата на Народното събрание да организира широко обществено обсъждане на Изборния кодекс като по този начин се опита този Изборен кодекс да стане по-качествен, а също и да се намали общественото напрежение. Но това трябва да бъде направено и по отношение на законите в икономиката, защото в основите на протестите лежат мизерията, недостигът на средства, а празният стомах е лош съветник. Ето защо трябва да се помисли да се действа по същия начин, както и по отношение на Изборния кодекс.

Ние знаем, че, който е чел днес вестник „Дума”, ще види (*смях и оживление*), че дори учен от БАН атакува премиера по отношение

на водената от него икономическа политика. Явно е, че се нуждаем от нови, високоефективни закони и по отношение на икономиката.

Тук искам да Ви прочета само едно изречение от това, което направи Япония, за да излезе от най-страшната криза, която историята познава. Те са успели да постигнат до 90% от икономическия растеж благодарение на иновации. Ето това е насоката, в която и ние трябва да работим. Благодаря за вниманието.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Заповядайте Вие, господине, който отчитате времето.

СВЕТОСЛАВ НИКОЛОВ: Добър ден. Светослав Николов от Граждански комитет „Равни пред закона”.

Ние внесохме до министър-председателя искания, които важат и за Парламента. Мога да Ви ги кажа, те са принципни – за да градим нещо трябва да имаме една сериозна основа.

Ние искаме Парламентът да гарантира, че ще спазва и уважава Конституцията и върховенството на закона. Искаме да се прилага спрямо всеки гражданин чл. 6 от Конституцията, който гласи дословно: „Всички хора се раждат свободни и равни по достойнства и права. Всички граждани са равни пред закона. Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегиите, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние”. Това е в началото на Конституцията. Оттук тръгва голямото зло, че не се прилага чл. 6.

Ние искаме Парламентът да гарантира, че няма да се намесва явно или неявно в съдебната система като цяло. Станахме свидетели на най-различни икономически и груби вмешателства и кадруване в съдебната система. Това обезверява хората.

Трябва да се гарантира, че ще се спазва разделението на властите и няма да се осъществява политически и икономически натиск над която и да е тя, включително и медиите.

Искаме промени в Закона за обществените медии, за да е гарантирано, че няма да има политически назначения и няма да бъдат изнудвани с бюджета, който се гласува от Министерския съвет. Трябва да е закован процент от brutния вътрешен продукт.

Искаме да се започне – вече започна, обществена дискусия и консултации за промяна на Изборния кодекс. Господин Брезоев беше входирал неговото предложение за спешен ремонт, но никой не му обърна внимание.

Искаме да има ясни промени в този кодекс, защото правилата за упражняване на най-суверенното право на избор са опорочени от теснопартийни и олигархични лобистки интереси. Тези интереси противоречат на духа на Конституцията и създават политически монопол, като слагат непосилни пречки пред гражданското общество за участие в каквито и да е избори. Материалната тежест на тези изисквания е повод да се опорочават всички избори от корпоративни и лобистки интереси.

Всичко това в съвкупност отвращава народа да участва в такива предрешени избори и поражда апатия в повече от половината от народа на България. Това ни обезверява, че промени са невъзможни и че ни използват като електорални статисти в един политически театър. Искаме реален диалог, а не конфронтация. Искаме разбиране, а не игнориране. В същото време си запазваме протестната готовност, ако не бъдем чути.

Затова благодарим, че ни чухте. Това беше към министър-председателя, това важи и за Парламента. Благодаря.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря Ви.

ДИМИТЪР ДИМИТРОВ: Казвам се Димитър Димитров и представлявам себе си. Разговорите са многообразни, някои отиват в

такава периферия, която въобще не подлежи на каквото и да е обсъждане.

Само едно нещо, важно за протокола, искам да отбележите – цялата ни система на правене на избори панически се нуждае от регистър на избирателите. Това, което се извършва в ГРАО, е непрозрачно, то се извършва по силата на вътрешни правила, които са служебни и отгоре на всичко някой от тях имат смисъла на правила с ограничен достъп. При изработване на регистър на избирателите, дефиниране на изборен адрес, при съответните модули за всеки един вид избор, обръщам внимание, че активното избирателно право не е универсално и не се пренася от избор в избор. Ще бъдат възможни много други неща, включително и тогава, когато се създаде онлайн връзка между комисиите и въпросния регистър, да се контролира много внимателно какво точно се случва.

Искам да попитам всички присъстващи тук: знаят ли какъв е докладът на ГРАО за двойно гласуване? У нас не е приключил изборният процес, той приключва с този доклад. *(Реплики.)* Е, сега разбирате защо говорим за много и различни неща.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Заповядайте.

ПЕТЪР ДОНЕВ: Уважаема госпожо Манолова, уважаеми сънародници! Петър Донев – протестиращ. Много от нещата, които се казаха, ги припознавам, но останаха някои неща, които не сме коментирали. Може ли един кандидат за депутат да бъде кандидат от два многомандатни избирателни района? Крайно време е това да спре. Не може някой от Вас, за да бъде избран, да се кандидатира от София, Пловдив и Пазарджик. Само на едно място – както гражданите имаме право да гласуваме на едно място. *(Ръкопляскания.)*

Крайно време е да спре народни представители да се избират от един многомандатен изборителен район с 5 хиляди гласа, а от друг с 30 хиляди. Трябва да помислим по въпроса, след като приключи гласуването, имайки точната бройка – 5 милиона или 3 милиона, делим на 240 и виждаме всеки депутат с колко гласа трябва да влезе. Тогава всеки от нас ще знае, че ще бъде представяван от 17 хиляди, 20 хиляди или 5 хиляди.

Не искам да обиждам хората от Врачанския район, защото аз съм оттам, но да не желаят да гласуват, да влизат техните депутати с по 3-4 хиляди представителност, а хората от София да влизаме с по 30 хиляди... Крайно време е това да се направи, а не да се опорочават изборите.

Последното, което не чух, искам равен старт в медиите. Имаме 45 партии и коалиции за последните избори, ние слушахме само 5-6 партии. Крайно време е всички да бъдат чути. Как да гласувам за партия, която не съм чул какво предлага? Не може да продължаваме по този начин. Искам равен старт за всички.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Заповядайте.

СТОИЛОВ: Казвам се Стоилов и съм консултант по избори. Категорично подкрепям изказването на колегата преди малко. България има нужда от преформатиране на многомандатните изборителни райони. Равното изборително право е двукомпонентно. Един човек – един глас.

В същото време вторият компонент на равното изборително право е еднаквата тежест на депутатите от гледна точка на количеството избиратели, които представят. В този смисъл преформатирането на изборителните райони ще даде възможност да се изравнят листите и да се премине не към единична задължителна преференция, а аз бих предложил минимум тройна задължителна преференция, тоест от десет мандата три да бъдат задължително подлагани на отбелязване в бюлетината. Благодаря Ви.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Заповядайте.

ВЕСЕЛИН ВАСИЛЕВ: Веселин Василев – Гражданско движение „Освобождение”. Подкрепям колегата преди мен – точна, ясна методика за определяне на мандатите след изчистване на списъците.

На второ място, смятам че ще подкрепите – повече от три семейства да не могат да се регистрират на един адрес, в една къща от 60 квадрата. Това трябва да бъде категорично.

На следващо място, кандидат народни представители да се проверяват дали се водят, когато си подават документите, на отчет. Да се проверяват! Ние се проверяваме за елементарни неща, те отиват депутати и не се проверяват.

Всички трябва да сме наясно по принцип, че самото морално отвращение и нетърпимост към безобразията на властта за последните 23 години ни е довело тук и ни изкара на улицата. Трябва да спрем този процес. Благодаря Ви.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Заповядайте.

ЛЮДМИЛА ГЕОРГИЕВА (Фондация „Обща кауза”): Искам да благодаря на госпожа Манолова, защото внесе и защити нашите предложения за промени в правилника. (*Шум и реплики.*) Когато сега ги видя публикувани, ще видя колко от тях....

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Днес се публикуват в “Държавен вестник”.

ЛЮДМИЛА ГЕОРГИЕВА: Не съм ги видяла, но Ви благодаря искрено. Надявам се това сътрудничество да продължи и да може с участието на неправителствените организации дори нещата, които не са минали, или са били по-неприемливи за депутатите, да влязат и да бъдат детайлизирани примерно в един Етичен кодекс.

Сигурна съм, че в Етичен кодекс, дори като налагане на практика някои неща стават и без да се изписват. Аз съм срещу опитите непрекъснато да се формализира някакъв формат, който да се записва, регистрира, да се определят участници. Има неща, които като са хубави, могат да се наложат и така.

Съжалявам, че го няма колегата, за да му кажа, но предполагам, че и много хора от Вас не са били в Парламента. Ние седим на местата на депутатите. Неправителствените организации в Парламента седят на тези места. Следователно можем да бъдем благодарни, че са ни поканили, че ни са дали думата. Независимо, че не сме оградили като охрана госпожа Мая Манолова, имаме право да говорим и да бъдем чути.

Понеже Изборният кодекс е изключително пространна материя, ако сте го виждали, той е много дебел, аз също не смятам, че това е дебатът или форматът, в който ще решим всички въпроси.

Подкрепям Антоанета Цонева и колежката от ГИЗДИ, Евелина от Центъра за модерна политика. Нямам желание да повтарям направените предложения. Смятам обаче, че те трябва да бъдат фокусирани върху преференциалната листа.

Аз също съм чела данните от изследванията. Нашето преброяване е също много ново. Седем милиона и триста шестдесет хиляди граждани, от които шест милиона и деветстотин хиляди гласоподаватели?! Най-елементарният въпрос, без да съм никакъв специалист по ГРАО, е да попиташ: къде са децата ни? Няма ги децата в този списък, госпожо Манолова. Излиза, че децата ни до 19-годишна възраст при същото това преброяване са един милион триста петдесет и две хиляди. Като махнем 19-годишните, които вече имат право да гласуват, трябва да има един наличен списък, вместо да търсим тези мъртви гласове, дошли от някъде отвън, не знам от къде, трябва да се знае, че в България има деца. Те трябва да бъдат поне към един милион – един милион и сто хиляди, трябва да

има разлика в списъците. Иначе излиза, че нямаме деца?! (*Шум и реплики.*)

Понеже е трудно да се води такъв дебат, искам да кажа на колегите, че ако всички те бяха дошли, когато се гледаше Изборния кодекс, но тогава бяха само две-три организации, нямаше да се наложи сега да правим това, защото още тогава щяхме да сме защитили и преференциалния вот, и прагът да бъде поне 5%.

РЕПЛИКА: Не ни допуснаха.

ЛЮДМИЛА ГЕОРГИЕВА Важно е винаги, когато ни засяга, да бдим, а не само, когато нещо стане и се възбудим, тогава да участваме.

Смятам, че дебатът трябва да се води малко структурирано – може би по теми, групи, там, където някой разбира повече, за да се изчерпи материята. Иначе трябва да се спазва процедурата за нормално внасяне на законопроектите в пленарната зала.

Понеже съм била известно време изпълнителен директор на Асоциация на общинския съветник, искам да се възползвам да кажа становището на асоциацията, което те представиха миналия път. Бихме искали преференциалният вот, ако бъде приет, да важи и за общинските съветници. Тогава предложението на хората беше да бъде поне 5%, за да бъде той работещ.

Аз съм категорично срещу изцяло нов Изборен кодекс. Смятам, че има достатъчно възможности този да бъде коригиран, вместо да се върви към изцяло нов. Благодаря.

СТОИЛОВ (консултант по организация и провеждане на избори): Вземам повод от това, което каза колежката по повод активната регистрация. Съжалявам, че излезе проф. Димитров, той би могъл да вземе отношение.

Има една кризисна технология за изготвяне на актуален изборен регистър. Тя се състои в това: ГРАО да вземе списъците на гласувалите български граждани от последните два, ако искате от

последните три национални избора и това да стане проектоизборен регистър. Всички, които сме тук – медии, политически партии, Централната избирателна комисия, на основата на този изборен регистър да проведат информационна кампания, той да бъде публично инспектиран от всички български граждани, да им се даде възможност по различни технологии да се дописват или отписват от този проектоизборен регистър и определено време преди изборите той да бъде финализиран и отпечатан като изборен регистър.

В момента ние нямаме изборен регистър. Това, което в момента се раздава на избирателните комисии, е списък на българското население, предполагаемо над 18-годишна възраст, предполагаемо все още живи хора и евентуално някъде намиращи се по света и у нас. Това нещо генерира огромно недоверие в самото начало на процедурата.

Оттам нататък имахме заготовки за изборни бюлетини, намерени в Костинброд, които се валидират с технологии от деветнадесети век от нископлатена, партийно номинирана и безотговорна изборна администрация. „Безотговорна администрация” – имам предвид неносеща законова отговорност за това, което прави. В резултат – разбирате в какво положение е легитимността на избрания Парламент. Завърших. Благодаря.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря. Заповядайте.

МАРИЯ СИМЕНС (Асоциация за Балканското сътрудничество): Добър ден, госпожа Манолова.

Госпожо, искам да репликирам към Вас. Вие казвате: „къде сме били”. Трябва да кажа, че хората имат претенции, че не участват в комисии и гражданското общество иска да влезе. Трябва да кажа, че съм българска, софиянка. За първи път Парламентът се отваря. Аз не съм привърженик на БСП. Казвам, че съм благодарна и приветствам това, което правят.

Вие питате: „къде сме”. Много граждански организации сте вътре.

РЕПЛИКА: Казионни.

МАРИЯ СИМЕНС: Много, навсякъде, но това сте казионните организации. Това беше едно време, да не го припомням, с казионното БЗНС. Същото нещо е и сега. А Вие казвате: „къде бяхме”. Вие директно ме засегнахте.

РЕПЛИКА: Никой не ни е поканил.

МАРИЯ СИМЕНС: Никой не ни е поканил. Да, много хора тук са излишни, съгласна съм. Има хора некомпетентни, но ни търпят всички. Трябва да кажа, че разговорът е горе-долу приятен.

Вчера при господин Орешарски, ако бях аз, нямаше да издържа. Така е, но не може едни и същи, ако на някого приятелката му е секретарка от Парламента, да може да влиза вътре, докато ние сме господин Никой. До вчера се казвахме „хората от улицата”.

Вие като сте били вътре, като сте били в Парламента, какво направихте? Какво направихте с бюлетините?! Какво направихте при служебния кабинет?!

Хората сега излизат на улицата. Вчера чух от протестиращите, че били там от три дни. Ние сме от февруари месец на улицата. Този кабинет е благодарение на нас.

Господинът до Вас беше прав: никога не казвайте „къде бяхте”. В България, в София сме.

Да отговоря и на госпожата. Когато сме в чужбина, по факса не се предават точните бройки на гласувалите. Гласувам, прибирам се къщи и се обаждам във Външно министерство, защото съм българска гражданска с второ, европейско гражданство. Бройката – различна. Дотолкова умея да смятам, технически грамотен човек съм.

Много кусури има, а тук нищо съществено не видях, и в дневния ред не видях.

Да, искам пряк контакт с Вас. Много неща могат да се променят.

Хората в чужбина, не в Турция, нали и те са български граждани, ако се чувстват така, но внимавайте с новите хора, които ще влязат, защото досега винаги бяха приближени.

Правилно е за България, както казват „батко” и „братко”, а сега – „синко” и „майка”. Така и Иван Костов каза – „всички са ми братовчеди”.

Не сте обективни по отношение влизането на гражданите. Аз не мога да вляза тук, в светинята на демокрацията, откъдето някои министри присъди издават. Ние, българските граждани, не можем да влезем, защото има определена група хора, които ще влязат – приближени на партията, приближени на еди кой си. До този момент е така. Ако всички си сложите ръката на сърцето, е така.

Затова Вие сте били вътре, а аз нямам връзки. Сега затова искам да стана много близка с госпожа Манолова, за да ме вкара. *(Смях, оживление, реплики „И аз, и аз”, възгласи „браво” и ръкопляскания.)*

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Аз сега започвам да създавам кръг. *(Шум, смях, оживление.)*

МАРИЯ СИМЕНС: Така е, госпожо Манолова, аз не мога да вляза вътре, сигурно и госпожата. С двойно гражданство сме, не можем да станем. Но нека да има активни хора. Българска съм, с българско самосъзнание. Съжалявам, че някога ме употреби СДС. Вярвала съм в тях.

Хората на улицата обаче нямат идеи. Снощи ги питах и те отговориха: „Орешарски да се маха, докато не направи Изборния кодекс”. Но това е изпълнителна власт. Законодателната власт тук кове Изборния кодекс. Те дори не знаят това. „Орешарски да се маха”, а Вие го ковете, не той – той трябва да го изпълнява. Толкова

са грамотни младите хора, които бяха навън. Едно към едно Ви го казвам. Благодаря Ви за вниманието.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Благодаря.

Една реплика: поемам ангажимент всички граждани, граждански организации, които имат отношение по разглеждана тема в парламентарна комисия, особено в Комисията по гражданското общество, да бъдат допуснати до участие.

Искам обаче да Ви предупредя за следното. Заседанията, особено по изработване на изборните правила, се изключително тежки. Тези, които издържаха от неправителствения сектор, бяха подложени на двоен стрес, защото преседяха огромно количество време, но в крайна сметка нито едно от техните предложения не беше прието от предишното мнозинство.

Сега, след като предлагам да работим заедно, се надявам заедно да обсъждаме и да приемем в крайна сметка най-добрите правила.

РЕПЛИКИ: Издръжливи сме.

МИНКО ПЕТКОВ (гражданин): Добър ден! Благодаря за поканата, госпожо Манолова. След 23 години най-после се събуждаме и се опитваме да стъпим на земята – това е срам за цялата нация и особено за нейните представители! След 23 години сега започваме, връщаме се 23 години назад.

Благодаря за изказването на говорилата преди мен Мария. Само ще ѝ кажа една малка поправка: младите имат мнение. Не че нямат идеи, имат и идеи, имат и мнение и те ще водят нещата. Ние, възрастните, само ще помагаме.

МАРИЯ СИМЕНС: Казвам, че не са компетентни. Не че нямат идеи.

МИНКО ПЕТКОВ: Аз не искам да влизам в диалог. Просто имам мнение.

Ще бъда кратък. Няма да ангажирам аудиторията. Моето предложение писмено съм го депозирал, за да съкратя ценно време. Депозирал съм го в комисията.

Имам второ предложение: господин Владимир Брезоев, на когото всички ръкопляскахме – политолог, експерт, с гражданско съзнание, моля, госпожо Манолова, да го включите като експерт в Комисията по Изборния кодекс. Това е човек компетентен, експерт и от години пледира за демокрация. Това е моето изказване. *(Шум и реплики.)* Благодаря за вниманието. *(Единични ръкопляскания.)*

РЕПЛИКИ: Двадесет години сме проспали.

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ ГРАЖДАНКА: Понеже за втори път вземам думата... *(Шум и реплики.)*

РЕПЛИКА: Може ли госпожа Мариана Христова преди Вас да вземе думата за първи път? Да чуем нейните предложения. *(Шум и реплики.)*

РЕПЛИКИ: Нали всеки ще се изказва по един път?

МАРИАНА ХРИСТОВА: Благодаря Ви, госпожо Манолова.

Здравейте на всички. Появявам се тук от името единствено и само на една фейсбук група, която се казва „Нов Изборен кодекс за ново бъдеще на България”.

Смятам, че никой няма право да се явява от името на протестиращите отвън, защото отвън масата е много разнородна, ще се опитам да задам въпрос, който интересува всички хора на улицата: колко време и какви са максимално кратките срокове по цялата процедура? Вие казвате: „това зависи от Вас, гражданите”, но ние сме много разнородна маса. Искаме да знаем от името на Народното събрание технологично колко време, максимално кратко би отнело гласуването на нов Изборен кодекс. Хората на улицата трябва да знаят за какво точно и конкретно става въпрос, като времева рамка.

Първото нещо, което забравиха нашите избраници, е, че са избрани, за да служат на народа, а не да го управляват, колкото и странно да Ви звучи. Те отиват там, защото ние ги избираме, а не защото те са решили така.

Тъй като това нещо е достатъчно изкривено във времето, целите на абсолютно всички са ясни: тук трябва да има вече засилена гражданска квота, при равни начала с партийната и най-вече да има равнопоставеност. За да има равнопоставеност, се нуждаем от корекции в много области – от бройките на подписите гласове, които според мен за всички е разумно да бъдат сведени до 500, без значение дали е партиен член, или е човек от улицата. Защото, ако се стремим към мажоритарен вот, това означава, че и човекът в партията го избират хора. Какво търси той в партийните списъци, ако няма подкрепата поне на 500 човека?!

Финансовите показател – всички такси, които трябва да се внасят, също трябва да са в някаква разумна мярка, за да не се получи претоварване на системата от хората, които изобщо не са подходящи. Лично аз смятам, че избори на два тура биха били подходящото решение.

Предложение, което не чухме, но е резултат от последните ни избори, е: ако има гласуване на хартия, тези бюлетини да бъдат номерирани и обявени за ценна книга, което означава, че влизат под разпоредбите на Наказателно-процесуалния кодекс и всяко фалшифициране би било наказуемо по Закона за ценните книжа. Те да бъдат отпечатвани единствено и само в Държавната печатница по реда на отпечатване на ценните книги. (*Шум и възгласи: „Браво! Точно така.” Единични ръкопляскания*)

Другото, което ни интересува, е всеки един от вариантите за избори – било машинен, хартиен, терминал, колко технологично време би отнел? Хората на улицата нямат никакво търпение – това е най-големият проблем. Това, което всички тук трябва да направим, е

да излезем и да кажем на хората отвън за колко време ще се справим, за да им дадем възможност да кажат какво мислят. (*Шум и реплики.*)

Алгоритмите за определяне на изборите задължително трябва да са част от този Изборен кодекс и да са видими за всички. Задължително да са с отворен код.

Преференциална листа със задължителни преференции – без праг, но вървяща паралелно с новото преразпределение на многомандатните избирателни райони, за да са равни по тежест, е нещо максимално близко до мажоритарния вот, без да има неговите негативни последици – така е поне според нас. Това, естествено, ще подлежи на обсъждане. Въпросът обаче е ще ни даде ли улицата изобщо време да обсъждаме. Това е най-големият ни проблем.

Искаме наистина да чуем от човек, който работи в Парламента, технологично максимално краткия срок. Ако кажете „една седмица”, хората, които са готови, ако трябва, ще стоят денонощно тук, за да изготвят базата, която да влезе. След това Вие да кажете: „След тази една седмица ни трябва една седмица дебати за гласуване”. Въпросът е това време да е крайно и да е технологично възможно, а не да го определят хората от улицата, защото те не знаят колко е Вашето технологично време. Благодаря.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Очаквате ли отговор от мен?

РЕПЛИКИ: Да!

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Аз не обичам да поемам обещания, които не мога да спазя. Каквото и да кажа в момента, ще бъде предварително.

Може би тук в ориентацията как тече процесът в Парламента ще Ви помогнат и представителите на гражданските организации, които са участвали в правенето на предишния Изборен кодекс. Разбира се, той е лош пример, и то в две посоки. Първо, че изработването му се разточи повече от една година. След това, след

като една година имаше размотаване да се пишат и обсъждат, приемането на текстовете ставаше денонощно. Аз лично съм човек с голям енергия, не се изморявам лесно от среднощни заседания, но повярвайте, качеството на среднощния дебат е изключително ниско, правят се грешки и в крайна сметка се произвежда брак.

Този стаханоски труд: „Дайте за една седмица да напишем Изборен кодекс”, аз лично не мога да поема такъв ангажимент. Не искам да се срамувам от участието си за следващия Изборен кодекс. В предишния участвах. Слава Богу, отговорността е на други, но и аз, и моите колеги участвахме. Сега, ако Вие ще участвате, предполагам, че искате това, което напишем, да е полезно за хората, да е издържано и да е приложимо. Тук процедурата върви на две четения.

МАРИАНА ХРИСТОВА: Този срок от една седмица беше условен срок. На мен ми е ясно какви са реалните срокове. Въпросът е Вие да кажете технологично колко е максимално бързият срок, защото по-добре максимално бърз стахановски срок, отколкото никакъв. Май че ние сме изправени пред такава дилема.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Понеже искам да съм максимално честна, разбирам, че има хора, които нямат търпение, които са гневни и с право са гневни. Всеки обаче има право на избор. Аз в екстремни изпълнения на Изборен кодекс не мога да участвам. Искам да Ви го кажа честно, за да не създавам излишни очаквания.

МАРИАНА ХРИСТОВА: Въобще не става въпрос за екстремни срокове.

МАРИЯ СИМЕНС: Госпожо, искам да Ви кажа, че през февруари месец, когато излязохме на улицата, Вас не съм Ви виждала. От 16 февруари съм на улицата. Тогава претекстът не беше Изборният кодекс, а бяха сметките за тока, парното и водата – затова излязохме.

Съгласна съм, че трябва да има срок. Къде обаче бяхте, когато госпожа Фидосова прави Изборния кодекс? Къде бяхте тогава?! Ние не бяхме на улицата, не излязохме. А сега говорите за Изборния кодекс. Не съм съгласна.

Вчера една дама каза, че от три дни е навън. Аз съм от месец февруари.

Много промени трябва да се направят, но на тъгъдък да се прави?! Нека да дойдат компетентни юристи. Ние да дадем предложения. Да има дневен ред за следващия вторник.

Не съм съгласна. Чакахме четири години. Онзи кодекс се направи. Не съм бесепарка. Ние щадим ГЕРБ, а сега искаме с тъгъдък пак грешки да допускаме. Не искам да се допускат грешки!

Кажете: „два, три месеца“. Поставете някаква задача на всеки, който е компетентен.

РЕПЛИКА: Два месеца е реалистичен срок.

МАРИЯ СИМЕНС: Тук са почти всички хора, които бяха на улицата от месец февруари. Ето го Антончо, ето ги там двамата господа. Ние бяхме тогава за сметките за тока, за скъпия живот за инвалидите. Няма никаква интеграция на инвалидите. Циганите са интегрирани – не инвалидите! Затова бяхме на улицата. Не за Изборния кодекс.

РЕПЛИКИ: А трябваше!

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: Искам нещо да допълня. Протестиращите лица, гражданските движения трябва да знаят и много добре знаят, че тълпата на улицата в момента се командва от Бойко Борисов. (*Шум и реплики.*)

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Това не е вярно! Това, че ГЕРБ се опитва да яхне протестите на улицата, не означава, че те командват. Хората са против абсолютно всички партии!

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: По 40 лв. дават в момента и събират хора от провинцията...

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Чухме го това изказване. (*Шум и реплики.*)

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Ако разводняваме разговора, сроковете със сигурност ще бъдат може би четири години. Нека да се върнем в темата, за която сме поканени. Съжалявам, че взех думата – изчаках може би 30 участника.

Госпожа Мариана Христова е права – от една страна, да иска срокове; от друга страна обаче, смятам, че не трябва срокът да е за сметка на качеството, защото приемането на един такъв закон засяга не само следващите избори, а изобщо бъдещите поколения. Първо.

Второто нещо, на няколко пъти госпожа Манолова каза следното изречение: „Предлагам заедно да го направим”, което означава, че тези, които заедно ще го правят, ще вземат решението от организациите и от самопредставяващите се граждани да го правят заедно, заедно трябва да носят отговорността. Така че не може един друг да се питаме какъв ще е срокът. Той ще е такъв, какъвто ние го направим и ние го изработим. Оттук нататък, вършейки тази работа, всички сме заедно – заедно сме на масата, заедно сме на площада, заедно ще ни ръкопляскат и заедно ще ни освиркват – зависи от това как ще си свършим работата.

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: То се вижда кой е купен от ГЕРБ – аз виждам. (*Шум и реплики.*) Хората трябва да разберат, че този протест е манипулиран в момента.

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: Да не се политизират дебатите.

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Следващата ни среща – директно, за да се знае накъде вървим.

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: Може ли веднъж и ние да вземем думата – вече по 2-3 пъти говорите, минахте в диалог? Ако искате да си правим диалог, ще го правим. Ако искате, да се изслушваме по предложенията.

МИРОСЛАВ ПАСКАЛЕВ – ЗОРЕЦ (Национален форум „Обединение“): Благодаря Ви. За малко да забравя за какво съм дошъл, тъй като тук стана една дискусия.

Искам да взема отношение по предложенията, които бяха направени дотук. За съжаление, някои от хората, които направиха предложения, си тръгнаха и много трудно могат да ги обсъдят, защото ги няма, но пък ние с проф. Пеев, с проф. Брезоев и другите четири месеца вече обсъждаме тези предложения.

Предлагам следното. Госпожа Манолова да разпореде на своя екип...

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Казах, че имам един човек. *(Весело оживление.)*

МИРОСЛАВ ПАСКАЛЕВ: Ако трябва, ние ще Ви помогнем с човешки ресурс от нас – имаме достатъчно. *(Шум и реплики.)*

Не мога да чуя себе си от разговори.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Моля за тишина. Правят се важни предложения.

МИРОСЛАВ ПАСКАЛЕВ: Виждам, че всеки дава своите предложения, без да му пука другият какви предложения ще направи. Малко ми приличате на тези, които искате да ги сменяте – дето се вслушват само в себе си! Благодаря Ви.

Аз имам конкретни предложения.

Госпожа Манолова в рамките на днешния ден да качи на сайта на Народното събрание всички предложения, които бяха направени. *(Шум и реплики.)* Аз не знам кой какво търси. Преди малко се търсеше тук... По имейл да се пратят, о`кей.

Преди малко тук имаше директни заплахи: „Вие докога ще го правите – хората на улицата?“. Ами хората на улицата сме ние. Който иска утре да ходи на избори по старата система, нека да дестабилизира обстановката. Само че ние искаме да ходим по нов Изборен закон. Затова предлагам в рамките още на тази седмица да

се срещнем втори път, след като всички сме прочели – всеки, който е направил някакви предложения, за да можем да се конкретизираме. Благодаря Ви.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Тъй като предложението се нуждае от отговор...

МИРОСЛАВ ПАСКАЛЕВ: Моля Ви! Прекратих каквото имам да казвам, защото не мога да чуя себе си от Вашите приказки. Ако Вие искате само Вашите предложения да се слушат, о`кей. Значи ние нямаме място тук.

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Непрекъснато ползвате тон с някакво наставничество!

МИРОСЛАВ ПАСКАЛЕВ: Какъв тон, като за пръв път взех думата и се опитвам ...

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Домакинът е госпожа Манолова и сме длъжни да се отнесем с уважение към домакина! А не да ни вменявате едва ли не, че сте някакъв организатор! Ние сме тук заради поканата на госпожа Манолова!

МИРОСЛАВ ПАСКАЛЕВ: Това, че ние имаме какво да предложим от Форумата... *(Реплики.)*

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Колко пъти? Колко пъти се включихте?

МИРОСЛАВ ПАСКАЛЕВ: Съжалявам, за пръв път вземам думата – вземате по два-три пъти думата!

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Аз още очаквам да ми се даде думата!

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Не сме тук за лични нападки, много моля!

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Момент, ще качим всички предложения, които са в електронен вид, които са постъпили до момента и постъпят днес. След което – ето това са стенографките,

незабавно, след като дешифрират стенограмата, предполагам, че ще им отнеме поне два дни...

Толкова ли, госпожо? (*Реплика от стенографката: „Един час се дешифрира за осем часа”.*)

Значи един час дебат е осем часа – сметнете го. В момента, в който приключат работата, ще го качим на сайта.

След това се ангажираме предложенията, които са направени в електронен вид, които са внесени на хартиен носител и които са направени тук, да ги обобщим по групи и по различни теми, за да си улесним обсъждането и работата следващия път.

Междувременно утре ще внесем проект за решение, предполагам, различните парламентарни групи – за създаване на парламентарна постоянна комисия, която да се заеме с изработването на изборните правила. Надявам се да ме предложат и да ме изберат, което не е много сигурно, но така или иначе аз ще се включа в тази работа. Парламентарните процедури са такива, че ще се сложи някакъв срок на тази комисия, тъй като идеята за писане на нов Изборен кодекс не може да стане за месец. Срокът може би ще бъде обичайният от три месеца, но нищо не пречи, тъй като ще работим заедно, да пресираме времето за предложения. Все пак тук ще има и няколко други закона – Законът за политическите партии, гражданската регистрация – ако ще пипаме списъците, финансирането – ако ще се променя, Медийният закон – ако ще има нови ангажименти за медиите, Сметната палата е там – господин Димитров стои кротко в края на масата. Тоест това е комплекс от закони. Аз лично ще предложа тази комисия да работи и по тях. Ако видим, че работим бързо и гладко, естествено, идеята на всички е да направим час по-скоро краен продукт, защото освен да бъде готов новият Изборен кодекс за следващи избори, трябва да има и технологично време хората да научат за него, партиите да научат за него, да бъде популяризиран, всички, които ще участват, да се

приведат в съответствие, да си създадат организация. Правилата да са ясни достатъчно рано. Естествено, моето виждане е различно от Вашето за това кога ще са следващите избори, но това е нормален процес в едно такова множество.

Кой искаше думата?

Заповядайте, госпожо.

НИНА ГЕОРГИЕВА (Национално обединение за граждански контрол върху институциите): Имам няколко предложения относно Изборния кодекс. Неразделна част от него да бъде Етичен кодекс за представителство, който да включва и условията за реализиране на избори. Във всички случаи ние имаме една норма, която повелява „след навършване на 18 години”, но нека да се има предвид, че отминаха времената, когато средното образование беше все пак някакъв гарант за ниво на социалност. Знаем, че сега има групи, които не могат да си позволят да имат поне такъв образователен ценз – средно образование, поради което аз лично предлагам лица без налично средно образование да нямат право да гласуват. Тъй като ние имаме деликтна отговорност към управляващите, поделяме си такава отговорност – всеки гражданин на територията на Република България, наше задължение е да бъдем на някакво ниво на компетентност. Най-ниското ниво на компетентност е средното образование и нашето пълнолетие. Затова предлагам лица, които са без такова образование, да не участват в изборителния процес.

Следващото ми предложение е ЦИК да бъде заменена от обществен съвет. Нищо лошо няма този обществен съвет да бъде формиран дори в онзи обхват, който в една или друга степен има ниво на наличност. В присъствието на медиите ще бъде осигурено нивото на прозрачност, като това ниво на прозрачност може да бъде на ниво общински съвети – да бъдат организирани подобни обществени съвети. Така ще има по-ниско ниво на корупция.

Казах за Етичния кодекс – за представителството: всяко лице, което кандидатства за народен представител, което има право да гласува, във всички случаи включва условие за отзоваване. Условието за отзоваване, ако евентуално стане народен представител – той предварително ще положи своя подпис, че е съгласен да влезе автоматично оставката му в действие, когато е нарушил този Етичен кодекс.

Още едно предложение имам. Към този Етичен кодекс и към всеки нормативен акт да присъства оценка на въздействието на този нормативен акт, както и оценка – гарант за защитен обществен интерес. Всяка норма, която е гласувана – правилник или кодекс, да притежава такава оценка. Под нея да бъдат поставени подписите на лица и експерти, които поемат едноличната отговорност за изложеното от тях мнение. Както и за всяко мнение по медиите. Всяко лице, което излага своето мнение, трябва да носи съответстващата отговорност и предварително да бъде подписало съответния лист, който му вменява тази отговорност.

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Да Ви обърна внимание – на 18 години нямат средно образование, на 19 завършват.

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Не е вярно. По Конституция задължителното ни образование е до 16-годишна възраст, което означава, че ако повторите три пъти VI клас, Вие завършвате на 16.

Нашето предложение по тази тема е в Конституцията да бъде променено това и да се изисква задължително средно образование. Това мисля, че може да стане с две трети от народните представители.

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: На колко години завършват, Добринке? На 19 години.

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Не е задължително, по Конституция е до 16-годишна възраст. Моля Ви се, прочетете Конституцията на България.

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Искам да попитам: това, че няма средно образование, значи ли, че няма право на мнение?

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Точно за това трябва да се промени в Конституцията – задължителното средно образование да влезе в сила.

НИНА ГЕОРГИЕВА: Още едно предложение, което пропуснах. Да бъде изготвен закон за правото за граждански контрол. Ние имаме правни норми, на които можем да се позовем, една от които е Конституцията. Има и други – международни актове. Няма нищо лошо да бъде изготвен закон за реализиране на граждански контрол със съответните условия в него.

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: Това е друга тема.

Адвокат ЯЛЪМОВ: Добър ден! Приветствам госпожа Мая Манолова и Ви казвам, че Вие сте щастливи хора. За първи път Парламентът е отворен за Вас. Само преди шест месеца участвах в работна група за поправки в ДДС закона и ДОПК. Един месец, преди да образуваме по силата на натиска такава работна група, госпожа Цеца Цачева се беше заключила и остави 300 браншови организации извън Парламента, заедно с огромни фирми, защото господата Красимир Стефанов и Симеон Дянков извършваха огромни престъпления. Те написаха 33 000 акта по 1 млн. лв. Как ще се оправя това правителство – не знам.

Едно-единствено предложение имам. Понеже съм работил в такава работна група – за промени в ДДС закона, дадохме много предложения и накрая се приеха такива глупости, че свят ни се зави. Говоря Ви сериозно.

Ще помоля госпожа Манолова, ако може, да създаде предварителна платформа, в която ние да виждаме суровите решения, които сте решили предварително да вкарате.

Един пример ще Ви дам. Дадохме предложение чл. 32 от ДОПК автоматично да преминава в 42, тоест данъчните да прехвърлят задълженията директно на полицията – да хване крадците по ДДС. Не се прие.

Знаете ли какво се прие? Да се поправят ДДС-то и акцизът на моторетките, на колите, които се ползват под наем и какви ли не глупости. Това, което се говореше от гражданските организации, остана в тайна.

Само за това Ви моля – предварително една платформа, да виждаме суровия материал, върху който Виe работите.

Ние ще Ви помагаме. Категорично изразявам обратното мнение, че мястото на улицата е тук – тук трябва да се обсъждат проблемите. На улицата и да се вика, няма кой да Ви чуе. Ще помоля всички граждански организации – аз не съм участвал в протести, да дойдат тук и да обсъждаме. Нямаме място на улицата. Няма какво да си казваме от мегафоните. Умните хора трябва да дойдат тук. Съберете се – виждате колко е отворено, нека хората да дойдат тук, те ще кажат какво искат.

Сега ще прегрупират предложенията, които, предполагам, вече се повтарят, но най-важното е да виждаме Виe, госпожо Манолова, какво ще ни предложите. Рано – още утре, вдруги ден, първите изречения на този кодекс – да ги видим. Да не се приемат пак някакви щуротии.

Госпожа Менда Стоянова тогава ни удиви! Всичко, което казахме, беше скъсано, хвърлено в коша – тя си прие някакви гербаджийски, техни решения, с които ни удиви. Това е единственото – бърза интернет платформа, която да я виждаме. Още утре, вдруги ден, в понеделник. Нека и хората от улицата да я

виждат, щом толкова бързат, и да дойдат тук да си направят предложенията. Щом не са съгласни с Вас, да дадат новите. Все пак нещо трябва да направим. Благодаря Ви за вниманието. (*Ръкопляскания.*)

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Такава платформа ще има и тя ще бъде обобщение на Вашите предложения днес. Разбира се, там има и взаимно изключващи се предложения.

Адвокат ЯЛЪМОВ: Не, аз говоря за Вашите предложения – от правителството, суровия материал, по който започвате да работите – да го гледаме.

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: Колеги, аз мисля, че достатъчно време загубихме да си говорим. Предлагам всеки от Вас да напише своите предложения, като ги напише в следния вид – в началото да пише целите и идеите, заради които ги предлага; второ – като има конкретно предложение, да има и механизъм за неговото изпълнение, за какво става въпрос. Например тук има едно предложение, което ми направи впечатление, и това е както за регистрацията, така и за задължителното гласуване.

Как ще ги накараме хората да гласуват задължително и как ще понесат санкция за това? Няма ли реална санкция за негласуване, това ще остане по желание. Представете си как ние можем да упражним санкция върху три или четири милиона негласували? Как ще разберем кой от тях е бил командировка, бил е възпрепятстван и така той няма да понесе тази санкция?

Затова много Ви моля, направете предложенията в писмен вид. И не само конкретните идеи, но и конкретни механизми, по които може да се случи всичко това. Има много противоречиви предложения, които са много добри, но са утопични. Те просто не могат да се случат.

Както и идеята за машинното гласуване. Тя е много добра, но в момента не виждам в близките месеци и година ресурса, с който държавата да може да го направи.

РЕПЛИКА: То е евтино.

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: Безспорно е евтино, но въпросът е, че има населени места отдалечени. То може да се прави паралелно с хартиеното гласуване, но само машинно гласуване – просто не виждам механизъм, по който може да стане в цялата страна. Аз не говоря, че е скъпо да се купи компютър или нещо друго. Все едно. Това е моето мнение.

Аз предлагам да преустановим дискусията. Всеки да си напише нещата, които има, да ги изпрати в електронен вид на сайта и ние да получим всички тези предложения за следващото обсъждане, за да можем да ги дискутираме. Иначе тук можем да продължим тази говорилня още три часа. Нямаме ли всички предложения в някаква форма, да ги обобщим, да имаме възможност да дискутираме по тях, просто това ще бъде една обикновено говорилня. Безсмислено е да продължаваме дискусията, според мен.

НЕПРЕДСТАВИЛА СЕ УЧАСТНИЧКА: Добре, в рамките на колко време това нещо трябва да бъде качено на въпросите сайтове и кога ще бъде следващото събиране на тази група хора – комисия, или както и да се нарече?

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Аз предлагам все пак да дам възможност на тези, които заявиха желание за заключителни думи, и след това ще отговоря на тези въпроси и ще ги решим заедно.

ЛЮДМИЛА ГЕОРГИЕВА (Фондация „Обща кауза”): Ние тук, макар че не сме никаква представителна извадка, трябва да си дадем отговор на въпроса какво искаме – хубав закон или нескопосан закон?

Тук се повдигат едни въпроси като брой на депутатите, промяна на Конституцията, задължително-незадължително

гласуване на 19, 17, 16-годишни. Това са едни много тежки промени, които допълнително биха изисквали обсъждане.

РЕПЛИКА: Изобщо не са толкова тежки!

ЛЮДМИЛА ГЕОРГИЕВА: Най-лесно и най-бързо става приемането на закона, както оня ден избрахте Делян Пеевски. Ние това ли искаме? За 15 минути?

РЕПЛИКА: Това е друга тема!

ЛЮДМИЛА ГЕОРГИЕВА: Не става въпрос за темата, на управляващите винаги им е най-лесно да си решават сами, но след като те самите поискаха гражданско участие и ние самите сме мотивирани да участваме, значи трябва да им дадем време.

Те първо трябва да структурират комисии, второ – трябва да назначат състав на комисиите; трето – ...

РЕПЛИКА: Това е приоритетно!

ЛЮДМИЛА ГЕОРГИЕВА: Ами, мисълта ми е, че този закон не може да бъде приет от една комисия. (*Шум и реплики.*)

Този закон най-вероятно трябва да мине през няколко комисии, защото той засяга най-различни неща и всяка комисия трябва го разгледа, а ние самите пледирахме да има финансова оценка на приложението на един закон. Ние самите – неправителствени организации, го поискахме.

Сега какво искаме от нея? (*Обръща се към народния представител Мая Манолова.*) Да направи за един час, за два часа тази финансова оценка, да я представи?

Ако искаме чист, скопосен закон, трябва да дадем някакво време, да се изградят и работни групи, и самите организации. Вие казвате, че представлявате хората, представлявате членове. Значи трябва да го дискутирате със своето представителство, ако имате претенция да сте представителство. Нека да се създаде нещо спокойно, иначе ако Вие искате просто един член там – с преференциален вот, примерно, да се въведе. Ако това искаме, то

наистина може да стане за два часа, но какъв е смисълът и какво ще промени това?

Аз пледирам чисто процедурно, да се даде някаква възможност за спокойна работа, без изнасилване на графика, за да може да се създаде някакъв продукт.

Когато хората виждат, че периодично се гледа някакъв закон...

РЕПЛИКА: Улицата е навън! Колко време искате?

ЛЮДМИЛА ГЕОРГИЕВА: Смятам, че те ще се успокоят, но никой не може да определи времето, поне минимум три месеца е на закон. Минимум! Всички казват, че един закон, за да стане читав, му трябва поне три месеца. *(Шум и реплики.)*

Ние го казахме! *(Реплики.)*

СИМЕОН ЯЛЪМОВ (Адвокат): Затова исках да виждаме суровия материал. Нали нещо трябва да обсъждаме? Представете си, че след три месеца ни представят нещо, което въобще не става за работа. *(Реплики.)* Ама, трябва да стане! Ние трябва да го видим какво представлява, как така? *(Реплики.)*

Ние сме гражданското съзнание на хората тук, в края на краищата ние трябва да го обработим, да е удобен на нас. *(Шум и реплики.)*

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: По едно заключително изречение от всички, които го заявиха!

Заповядайте.

Накрая ще се разберем за процедурата.

НЕПРЕДСТАВИЛ СЕ УЧАСТНИК: Може ли за няколко заключително думи и тук, вдигам ръка от пет минути?

Извинявайте, госпожо Манолова. Позволявам си да взема думата за реплика.

Няколко пъти днес чух: „Ние нямаме достъп. Нас не ни пускат” и така нататък.

Искам да Ви кажа, че нашата организация работи в Народното събрание. Ние сме гражданската организация, абсолютно гражданска! Работим постоянно с Народното събрание и никога никога не ни е спрял на входа. Има в правилника – можете да си го прочетете, записвате се предния ден, идвате и присъствате. Престанете с това: „Нямаме достъп”.

Друг е въпросът дали политиците чуват това, което ние говорим, дали искат да приемат нашите предложения. Това няма нищо общо с достъпа в Народното събрание.

Между другото, понеже не познавате практиката, аз все пак смея да твърдя, че я познавам, защото съм участвал в много обсъждания по законопроекта: да, който си мисли, че ще стане по-рано от три месеца, моите уважения! Да не говорим, че три месеца е минималният срок.

Ако не познавате правилата на работа в Парламента, по този начин, по който се надвикват, прекъсват постоянно – ясно не ги познавате, значи сте оптимисти. Недейте да обвинявате, защото никога не е спрял хората да влязат, ако искат тук и да присъстват. Благодаря Ви.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Заповядайте!

РУМЯНА ДЕЧЕВА (Изборен експерт на ОССЕ, ООН и от четири години – на Европейската комисия): Предлагам да структурираме всички предложения, които има, в няколко групи.

По принцип се работи с много повече, но имайки предвид, че някой взаимно се засичат, предлагам седем групи:

- избирателни списъци или онова, което ние наричаме избиратели с права, как се правят и така нататък;

- кандидати – включва на политически партии, граждански листи, дали ще има – дали няма да има, независими кандидати;

- трета група – изборна администрация: каква, кога, как ще действа и така нататък;

- медии и информираност, който свързва законовото уреждане и съответно ангажимента, който имат към избирателите;

- изборен ден – как да бъде организиран, кой, какво се включва въобще в дейностите по организацията му;

- следваща група: изборни книжа и технология при гласуване, има различни предложения, нека всеки да си даде предложението;

- последна група – наблюдатели и граждански контрол, как да има кой да ги сертифицира или упълномощава.

След като се свърши работата по тези теми – една сесия за премахване на евентуални текстове по дискриминация. Винаги, когато се защитават правата на група, някой може да се почувстват ощетен.

В този смисъл съществуват разработени от Европейската комисия, вече съществува и второ издание, в момента се работи по третото издание, „Добри практики и стандарти за провеждане на избори”.

Много от направените предложения категорично не влизат, не биха влезли под рубриката „Добри практики”. Ако ги има – преведени на български, нямаме ги за момента преведени на български, те са един документ от 500 страници, като се обяснява защо това – не, а защо онова. Нашата организация няма ресурса, за да ги преведем.

Бихме могли да го осигурим, но то ще бъде към края на годината. Ако имате някаква идея за възможност, готови сме да съдействаме за придобиване на последния вариант – този, който е в момента най-осъвременен.

Подобна друга европейска организация съществува базирана в Стокхолм, на „International IDEA” се казва международна организация за демокрация и избори. Имам достатъчно текстове. Ние можем да съдействаме с текстовете на испанските, английски и

френски. Ако някой може да помогне – на български. (*Шум и реплики.*)

РЕПЛИКА: Петстотин страници – десет преводачи по петдесет страници. Всеки си взима неговата част и превежда паралелно. Мултитаскинг се казва това нещо.

РУМЯНА ДЕЧЕВА: Става дума за заплащането. (*Шум и реплики.*)

РЕПЛИКИ: Доброволци! Търсят се доброволци!

ПЕТЪР ДОНЕВ: Уважаема госпожо Манолова, имам едно голямо притеснение. Тук много хубаво си говорим на седянката.

Между другото, почти няма противоречия. Да не стане така, както каза колегата, който си тръгна – беше много нервен, не знам защо, присъствал е в комисии: вземате хубави решения на комисиите и когато се отива да се гласува, няма нищо общо с това, което ние си говорим тук. Защо? Защото Вашите колеги, част от Вас, са на две места в избирателните райони. Те не желаят преференциалното гласуване, така че много хубаво – тук сме стигнали до консенсус, но да не се получи накрая при гласуването друго и аз след три месеца да се псувам защо съм в тази зала.

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Всичко зависи от общите ни усилия. Аз съжалявам, че Антоанета Цонева си тръгна. Тя прекара заедно с мен в компанията на госпожа Фидосова десетки часове в предния Парламент. Накрая нито тя, нито аз, получихме някакво удовлетворение на предложенията, които направихме, но... (*Реплики.*)

Правеното на закони изисква усилия, упоритост, енергия и здрави нерви! (*Шум и реплики.*)

РЕПЛИКА: Кога ще е следващата ни среща?

ПРЕДС. МАЯ МАНОЛОВА: Да повтора пак какво ще направим: всички предложения, които са в електронен вид веднага ще се качат. Тези, които са на хартия ще бъдат сканирани и също ще

бъдат качени. Стенограмата се сваля и в момента, в който стане готова, се качва на сайта.

Обобщаваме с моята сътрудничка предложенията, групираме ги най-коректно, без да правим никакви промени, даже взаимно изключващите се предложения ги слагаме там. Ще направим една графа на предложенията, с които се искат промени в Конституцията, и по-нататък – по теми.

Междувременно правим парламентарната Комисия за изработване на нов Изборен кодекс. Това предложение ще го внесем утре. Предполагам, че ще се гласува.

Трябва да съгласуваме темповете и начина на работа вече и с оторизирания орган – тази комисия. Аз ще настоявам да ме включат в нея, но във всички случаи ще се постарая всичко, което се е случило, да бъде възпроизведено там.

По отношение на следващата ни среща – тъй като тук прозвучаха и други предложения, а това, което в началото обещах, е, че може би, тъй като не само Вие, но и в друг, допълнителен формат на граждански организации, е добре следващия вторник да се информирате и да предложите изобщо какви да са първите законодателни актове на това Народно събрание.

Ако искате, да направим една такава среща. Тук има и специализирани по темата „изборно законодателство”, но има и такива, които следите Парламента и се интересувате от това как работи, какви закони се приемат.

Тук е и Институтът за модерна политика. Сигурно първите закони там вече са ги разничили – какви са, що са.

Ето сега Ви предлагам – включете се, предложете, кажете какво искате, тоест не ни критикувайте, а поемайте своята отговорност чрез участие в този процес.

Аз Ви предлагам другия вторник това да бъде темата.

Оставям си една идея толеранс, защото, за да го организираме като хората, ще трябва да поканя колегите от съответните комисии да Ви представят за всеки ресора и на Вас ще Ви е необходимо време да решите какво искате да включите, като една от важните теми, които да представите на нашето внимание. И на първото заседание на тази комисия, която ще бъде Временната парламентарна комисия, ще се съберем пак в този формат, или ако се окаже малко голям, не знам как ще го редуцираме.

Комисията, на която ще предоставя целия този материал от днешната среща, ще трябва да може да го разположи във времето и да покаже как започва работата по него, но Ви уверявам, че моето намерение е също да се работи в бързо темпо, защото такива са очакванията на хората. Те искат да видят как се променят изборните правила, което аз в никакъв случай не го свързвам с дата на следващи избори.

Хубаво е, според мен, това е било винаги моето убеждение (ще ме питате: „Защо не сте го направили?“ – „Е, не сме го направили!“), всеки Парламент да започва именно с промени в Изборния кодекс достатъчно рано, за да могат времево участниците в изборите да се подготвят за това по какви правила ще участват в следващия вот.

Моят телефон, освен че господин Цветанов го обяви публично (*оживление*), така и „Достойните прокурори“, след това го обявиха и хора, които бяха възмутени от нашето поведение, така че по различни канали е публично известен в интернет. Поради тази причина аз не вдигам вече на всяко обаждане, а само когато смогна, защото телефонът ми звъни непрекъснато. Ако някой от Вас иска да се информира за нещо, което е свързано с работата по Изборния кодекс, напишете SMS, че е спешно. Ще го кажа и за тези, които не го знаят.

Благодаря, че дойдохте.
Чака ни колосален труд!
Закривам заседанието.

(Закрито в 13,05 часа)

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

Мая Манолова

Стенографи:

Райна Зарева
Вася Йорданова
Карамфил Матев
Антон Лазаров
Красимира Коева
Мария Янева
Виржиния Петрова